

B. A. & B. Sc. Degree Examinations.

1941

UNIVERSITY OF TRAVANCORE.

ശ്രീ മഹാഭാരതം.

മൗസലപദ്യം

ശാസ്ത്രീ മഹോപാദ്ധ്യായ

കെ. എസ്സ്. നീലകണ്ഠനമ്പി

അവർകളുടെ അവതാരികയോടും പ്രാബ്ധാനത്തോടും
കൂടിയതു്.

Publishers,

**Vidhyarthi Mithram Book Depot,
Kottayam.**

Printed at the M. S. Press, Kottayam.

Book is Genuine without the Stamp of Publishers.

അവതാരിക.

ജീവിതകാലത്തിന്റെ ദൈർഘ്യം കൊണ്ടല്ല ലോകോപകാരപ്രദങ്ങളായ സൽകർമ്മങ്ങളുടെ ധാരാളതകൊണ്ടാണ് ഒരാൾ ദീർഘായുഷ്മാനായി തീരുന്നത്. സ്വാതന്ത്ര്യമഹിതമായ പ്രവൃത്തികൊണ്ടു സ്വജീവിതത്തെ പരിപാവനമാക്കിത്തീർത്ത മഹാഗോപി തന്നെയാണ് വാസ്തവത്തിൽ ചിരജീവികൾ. യാതൊരു സൽപ്രവൃത്തികളും ചെയ്യാതെ നൂറുവർഷം ജീവിച്ചിരിക്കുന്നതിനേക്കാൾ ലോകോപകാരപ്രദമായ പ്രവൃത്തികൊണ്ടു സ്വന്തം യശശ്ശരീരത്തെ ഈ ലോകത്തിൽ എന്നെന്നേക്കുമായി പ്രതിഷ്ഠിച്ചിട്ടു ഒരേനിമിഷംകൊണ്ടു ജീവന്യാഗം ചെയ്യുന്നതു തന്നെയാണ് ഒരാൾക്ക് കാമ്യമായിട്ടുള്ളത്. അങ്ങിനെയുള്ളവരെയാണ് മഹാനാരായി ലോകം ഗണിക്കുന്നതും. എന്നാൽ അങ്ങിനെയുള്ളവർ ലോകത്തിൽ അധികമുണ്ടായിട്ടില്ല. ഭൂതകാലചരിത്രത്തെ ആലോചനം ചെയ്യുന്നോക്കിയാൽ ഏതു ദേശത്തും ഏതുകാലത്തും ഒന്നോ രണ്ടോ പേരെല്ലാതെ കാണാൻ കഴികയില്ല. ലോകോപകാരപ്രദങ്ങളായ വിശിഷ്ടഗ്രന്ഥങ്ങൾ നിർമ്മിച്ചു മലയാളഭാഷയേയും മലയാളികളേയും അനുഗ്രഹിച്ച ലോകബഹുമാന്യനായിതീർന്ന കവികലക്രമനായ തുഞ്ചത്തുരാമാനുജനെഴുത്തച്ഛൻ മേൽപറയപ്പെട്ട വിധത്തിലുള്ള ഒരു മഹാൻ തന്നെ ആയിരുന്നു. കേരളീയമഹാകവികളുടെ ഗണനയിൽ കനിഷ്ഠികാധിഷ്ഠിതനായ ഈ മഹാനഭാവന്റെ പേരു കേൾക്കാത്ത കണ്ണമോ,

എത്താത്തദേശമോ, കോളത്തിൽ എവിടേയും ഇല്ല. ഒരു കവിയെന്നനിലയിൽ മാത്രമല്ല വിദ്യാപ്രദാതാവായ വിശിഷ്ടഗുരുവെന്നനിലയ്ക്കും സന്മാര്ഗ്ഗോപദേശ്യവായ സമുദായപരിഷ്കർത്താവെന്നനിലയ്ക്കും, ആ വിശിഷ്ടപുരുഷൻ നമുക്കെന്നും ആരാല്യനാണ്. തൃഞ്ചത്താചാര്യന്റെ പേരും പെരുമയും കീർത്തിയും എത്രകാലം ഇഹലോകത്തിൽ നിലനിൽക്കുമോ അത്രയും കാലം അദ്ദേഹം ജീവിച്ചിരിക്കുന്നു എന്നുതന്നെ നമുക്ക് അഭിമാനിക്കാം.

ജന്മദേശം. ആത്മാഭിമാനഗൃസനികളായ ധീരപുരുഷന്മാർക്ക് മഹാത്മാരുടെ ജന്മദേശത്തെപ്പറ്റി വിവാദമുണ്ടാകുക സാധാരണമാണ്. ലോകോത്തരമഹിമാശാലികളായി ജീവിച്ചിരുന്ന മഹാത്മാക്കളുടെ ജനനം കൊണ്ടുള്ള പരിപാവനത താന്താങ്ങളുടെ ജന്മദേശത്തിനതന്നെ സിദ്ധിച്ചില്ലെങ്കിൽ അതൊരു കുറവായിട്ടാണ് മേൽപറയപ്പെട്ടവർ കരുതുന്നതെന്നുള്ളതിനു വിവിധവിഷയങ്ങളെ ആധാരമാക്കി ഇദാനീനനന്മാരുടെ ഇടയിൽനിന്നു വരുന്ന ഓരോവാദങ്ങളും സാക്ഷ്യം വഹിക്കുന്നു. ഭാഗ്യാതിരേകത്താൽ എഴുത്തച്ഛന്റെ ജന്മദേശത്തെ കുറിച്ചുള്ള വിചാരണയിൽ ഏവാവിധമായ ഒരു കഴിപ്പം ഉണ്ടായിട്ടില്ലെന്നു തന്നെയാണു വിചാരിക്കേണ്ടതു്. മിക്കവാറും സുനിശ്ചിതമായ ഒരു അഭിപ്രായംതന്നെ ഈ വിഷയത്തിൽ സഹൃദയലോകം ഇന്നു കൈക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നു. ബ്രിട്ടീഷുചമ്പാറിൽ പൊന്നാനിതാലൂക്കിൽ വെട്ടത്തുനാടുദേശത്തു് വെട്ടത്തു പുതിയങ്ങാടിക്കുസമീപമുള്ള തൃക്കണ്ടിയൂർ ശിവക്ഷേത്രത്തിനു പടിഞ്ഞാറുമാറി തിരൂർ തീവണ്ടിസ്റ്റേഷനുതെക്കു് പൊന്നാനിപ്പുഴ

കിട കാണുന്ന തുഞ്ചൻ പറമ്പാണ് എഴുത്തച്ഛന്റെ ജന്മദേശം. ഈ അഭിപ്രായത്തിന് വലിയ വ്യത്യാസമൊന്നുമുള്ളതായിട്ടറിവില്ല. എഴുത്തച്ഛന്റെ സ്മരണയെ നിലനിർത്തുന്നതിന് പശ്ചാത്തമമായ ഒരു ഗുരുമഠം മാത്രമേ ഇന്നിവിടെ കാണുന്നുള്ളൂ. എഴുത്തച്ഛന്റെ വൈകിളിയുടെ കളനാലം ശ്രവിച്ച് സ്വശരീരത്തെപ്പോലും മധുരീകരിച്ച ഒരു കാഞ്ഞിരമരം അവിടെ നില്ക്കുന്നത് സന്ദർശകന്മാരുടെ ആദരാതിശയങ്ങളെ ആവഹിക്കുന്നു. പ്രസ്തുതമായ കാഞ്ഞിരമരത്തിന്റെ ഇലകൾക്കകയ്ക്കിട്ടല്ലെന്നാണു അനുഭവസ്ഥന്മാർ പറയുന്നത്. തദ്ദേശീയരായ തീയർ ഗുരുമഠത്തിലെ വിളക്കുവയ്പ്പു കൃത്യം സൂര്യർഹമാംവണ്ണം നിർവ്വഹിക്കുന്നത് മഹാനായ തുഞ്ചന്താചാര്യനോടു് അവർക്കുള്ള ഭക്തിബഹുമാനങ്ങളെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു. തുഞ്ചൻ പറമ്പിലെ മണ്ണാണു സമീപദേശങ്ങളിലുള്ള ആളുകൾ ഇന്നും കുട്ടികളെ എഴുത്തിനിരുത്തുന്നതിനായി ഉപയോഗിക്കുന്നത്.

ജീവിതകാലം. മഹാനാരുടെ ജന്മദേശ

ത്തെയോ ജീവിതകാലത്തെയോ അവർ ചെയ്തിട്ടുള്ള വശിഷ്ടങ്ങളും ലോകോപകാരപ്രദങ്ങളുമായ പ്രവൃത്തികളെയോ, ആധാരമാക്കി എന്തെങ്കിലും രേഖപ്പെടുത്തിവയ്ക്കുക എന്നതു് നമ്മുടെ പൂർവ്വന്മാരുടെ പ്രവൃത്തിപരിധിയിൽപെട്ട കാര്യമല്ലായിരുന്നു. ഈ വിഷയത്തിൽ അവർ കുറുകാരാണെന്നു സ്ഥാപിച്ചാൽ നമുക്ക് അതിൽ പരം ഗുരുത്വമില്ലായ്ക വേറെ ഉണ്ടാകേണ്ടതില്ല. പാശ്ചാത്യരെ അപേക്ഷിച്ച് പൗരസ്ത്യർ അലൗകികകാര്യങ്ങൾക്കു പ്രാധാന്യം നൽകിയിരുന്നു. പാശ്ചാത്യർ പര

ലോകത്തിലേക്കും, ചന്ദ്രസ്തംഭം ഇഹലോകത്തിലേക്കുംക
 ന്നോടിക്കേണതാണെന്നൊരുമമാൻ അഭിപ്രായപ്പെട്ടിട്ടു
 ഉള്ളതു് ഈ സന്ദർഭത്തിൽ സ്മരണീയമാണു്. ഇഹ
 ലോകജീവതത്തെത്തന്നെ കായ്മമായി കരുതാത്തവർ സ്വ
 ന്തം പ്രവൃത്തികളെ രേഖപ്പെടുത്താനോ മറ്റൊരുവന്റെ
 പ്രവൃത്തിമാർഗ്ഗത്തെ പ്രശംസിക്കാനോ പറപ്പെടുന്നതല്ല
 ല്ലോ. വാസ്തവത്തിൽ അവർക്കു് അറിയപ്പെടേണ്ടതായി
 ട്ടൊന്നുമാത്രമേയുള്ളൂ. സാക്ഷാൽ പരബ്രഹ്മം. അതി
 ല്ലാത്തതെന്നോ അവർക്കുറിയേണ്ട. ഈ സ്ഥിതിയിൽ
 എഴുത്തച്ഛനെപ്പറ്റി മറുവല്ലവരുമോ എഴുത്തച്ഛൻ ത
 ന്നെയോ ജീവിതകാലാഭിവിവരങ്ങൾ രേഖപ്പെടുത്താ
 ത്തതിൽ അതിശയിക്കാനില്ല. തന്മൂലം എഴുത്തച്ഛന്റെ
 ജീവിതകാലം വില അത്യുചിതമെങ്കൊണ്ടു നിർണ്ണയിക്കാ
 നെ നിവൃത്തികാണുന്നുള്ളു. വാദകോലാഹലജടിലമായ
 ഈ വിഷയത്തിൽ മിക്കവാറും സുസമ്മതമായ ഒരു അ
 ഭിപ്രായം സ്ഥാപിതമായിട്ടുണ്ടു്.

സാധാരണയായി നിരൂപണകാരന്മാർ അനിശ്ചി
 തങ്ങളായ കായ്മങ്ങളെ നിർണ്ണയിക്കുന്നവിഷയത്തിൽ
 ദ്വിധാഭിനങ്ങളായ ഹേതുക്കളെയാണു കൈക്കൊണ്ടുകാ
 ണുന്നത്. ഗ്രന്ഥകാരന്മാരേയും ഗ്രന്ഥങ്ങളേയും പ
 ററിയാണെങ്കിൽ ബാഹ്യങ്ങളും ആഭ്യന്തരങ്ങളുമായ ഈ
 കാരണങ്ങൾ കൈക്കൊള്ളുന്നതു വാദത്തിന്റെ സുഗമ
 തയ്ക്കു് അവശ്യം ആവശ്യമാകുന്നു. നിർണ്ണീതങ്ങളായ
 ഞാനു സംഗതികളെ ആധാരമാക്കി നിർദ്ദിഷ്ടകായ്മത്തിനു
 കാലനിർണ്ണയം ചെയ്യുന്നത് ബാഹ്യവും നിർദ്ദിഷ്ടകായ്മ
 ത്തിൽ തന്നെ സൂചിപ്പിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ളതോ രേഖാമൂലമാ

യി തെളിച്ചിട്ടുള്ളതോ ആയ സംഗതികളെ അടിസ്ഥാനപ്പെടുത്തി കാലനിർണ്ണയം ചെയ്യുന്നത് ആദ്യന്തരവുമാകുന്നു. ഈ രണ്ടുവിധത്തിലുള്ള ഫേതുക്കളും കഴിയുന്നത്ര ഉപയോഗിച്ചുവേണം എഴുത്തച്ഛന്റെ ജീവിത കാലത്തെപ്പറ്റിയും നിർണ്ണയം ചെയ്യാൻ. ഒന്നാമതായി ബാഹ്യഫേതുക്കളെക്കൊണ്ട് ഇക്കാര്യം എത്രമാത്രം സാദ്ധ്യമാകുമെന്നു നിരൂപിക്കാം.

എഴുത്തച്ഛൻ കൊല്ലവർഷം 700-നും 800-നും മദ്ധ്യേ ജീവിച്ചിരുന്നവെന്നാണ് ഭാഷാചരിത്രകർത്താവായ ഗോവിന്ദപ്പിള്ള സർപ്പാധികാർയ്ക്കാർ അവർകൾ പറയുന്നത്. കേരളകൗമുദികർത്താവായ കോവുണ്ണിനെടുങ്ങാടിയാകട്ടെ എഴുത്തച്ഛൻ കൊല്ലവർഷം 600-ാമാണ്ടിനിടയ്ക്കു ജീവിച്ചിരുന്നതായി പറഞ്ഞുകാണുന്നു. കൊല്ലവർഷം 776 മുതൽ 875 വരെയുള്ള കാലഘട്ടത്തിലാണ് എഴുത്തച്ഛൻ ജീവിച്ചിരുന്നതെന്നുള്ള ഡാക്ടർ ഗുണ്ടർട്ടു തുടങ്ങിയുള്ളവരുടെ അഭിപ്രായത്തോടു ഭാഷാചരിത്രകാരൻ തീരെ വിധോജിച്ചുകാണുന്നു. അതിനഭേദം താഴെപറയുന്ന തെളിവുകളാണ് ഹാജരാക്കുന്നത്.

എഴുത്തച്ഛനും നാരായണീയകർത്താവായ മേല്പത്തൂർ നാരായണഭട്ടതിരിയും ഒരേകാലത്തിൽ ജീവിച്ചിരുന്നവരാണ്. ഭട്ടതിരിയാണ് എഴുത്തച്ഛനെ അമ്പലപ്പുഴ രാജാവുമായി പരിചയപ്പെടുത്തിയതെന്നുള്ളതിൽ വിവാദമില്ല. ഭട്ടതിരിയുടെ നാരായണീയം ഗ്രന്ഥം 76½ വൃശ്ചികം 28-ാംനു- എഴുതിതീർന്നതായി “ആയുരാരോഗ്യസൗഖ്യ”മെന്ന കലിദിനസഖ്യംകൊണ്ടു മനസ്സിലാക്കാം. അദ്ധ്യാത്മരാമായണം മൂലഗ്രന്ഥം വടക്കുനിന്നു

അമ്പലപ്പുഴരാജാവിന്റെ സന്നിധിയിൽ കൊണ്ടുവന്നതു്. “പവിത്രകരസൂത്രം” എന്ന കലിദിനസംഖ്യകൊണ്ടു 787 ചിങ്ങമാസത്തിലാണെന്നു കാണാം. പ്രസ്തുത ഗ്രന്ഥം പകർത്തി എഴുതുന്നതിനായി എഴുത്തച്ഛനെ ഏല്പിക്കുകയും പകർത്തി എഴുതിയതിനോടുകൂടി അതിന്റെ തർജ്ജിമ നിവ്ഹിപ്പുകയും ചെയ്തു എന്നാണല്ലോ ഐതിഹ്യം. ഭട്ടതിരിയുടെ യർവ്വനകാലത്തു് എഴുത്തച്ഛൻ മദ്ധ്യപയസ്സിൽ എത്തിയിരിക്കുന്നു എന്നുള്ളതു കൂടി ഇവിടെ ഓർക്കേണ്ടതാണു്. ഏതാദൃശങ്ങളായ കാരണങ്ങളെക്കൊണ്ടു് കൊല്ലം 700-നും 800-നും മദ്ധ്യേ എഴുത്തച്ഛൻ ജീവിച്ചിരുന്നു എന്നുള്ള ഭാഷാചരിത്രകർത്താവിന്റെ അഭിപ്രായംതന്നെ നമുക്കും സ്വീകരിക്കാം. എന്നാൽ ആധുനിക ഭാഷാചരിത്രകർത്താവായ ആർ. നാരായണപ്പണിക്കർ അവർകൾ 750-നും 825-നും മദ്ധ്യേ എഴുത്തച്ഛൻ ജീവിച്ചിരുന്നു എന്നു് അഭിപ്രായപ്പെടുന്നുണ്ടു്.

ജനസമുദായത്തിനോ രാജ്യത്തിനോ പരിവർത്തനം വരുത്തിയിട്ടുള്ള ചരിത്രപ്രസിദ്ധങ്ങളായ സംഭവങ്ങളോ ആചാരങ്ങളോ ഭാഷാരീതിയിൽ വന്നുചേർന്നിട്ടുള്ള പൂത്രാസങ്ങളോ, പദങ്ങൾക്കു വ്യാകരണസംബന്ധമായു് മറ്റും ഉണ്ടായിട്ടുള്ള വേഷപ്പകർച്ചകളോ സ്വപ്നമായോ അസ്വപ്നമായോ ഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ എവിടെ എങ്കിലും സ്ഥാനം പിടിച്ചിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ അവയെ അടിസ്ഥാനമാക്കി കാലനിർണ്ണയം ചെയ്യുന്നതു് പരിഷ്കൃതമായ ഒരു സമ്പ്രദായമാണു്. എഴുത്തച്ഛന്റെ ഗ്രന്ഥങ്ങളെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം അതിനൊന്നിനും യാതൊരുമാറ്റവും ഇല്ലാതെയാണിരിക്കുന്നതു്. ഭക്തിരസസമ്പൂർണ്ണ

ഞങ്ങളും അദ്ധ്യാത്മപ്രതിപാദകങ്ങളുമാണ് എഴുത്തച്ഛൻ
 ന്റെ സകല കൃതികളും ഏതാദൃശഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ സാമ്യ
 ഭാവികങ്ങളോ രാഷ്ട്രീയങ്ങളോ ആയ കാര്യങ്ങൾക്കു പ്രസ
 ക്തി എവിടെ. ഭാഷാരീതിയെ സംബന്ധിച്ചു നോക്കിയാ
 ട് ഇദാനീന്തനകാലത്തു പോലും ആദരണീയമായ ഒരു
 ശൈലിയാണ് എഴുത്തച്ഛൻ്റെ കൃതികളിൽ ദൃഷ്ടാന്തമാ
 കുന്നതെന്നുള്ളതു കൊണ്ടു് അതും ജീവിതകാലനിണ്ണയ
 ത്തിന്നതകന്നില്ലെന്നു പറയേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. പ്രാചീന
 തമിഴ് പദങ്ങളും വൃത്തം തന്നെയും ഭേദിച്ചു ഉപയോഗി
 ച്ചിരിക്കുന്ന കണ്ണശ്ശനെക്കാൾ എഴുത്തച്ഛൻ ആധുനിക
 നായിരുന്നു എന്നും നവീനവും ആധുനികസാഹിത്യത്തോ
 ടു തുല്യവുമായ ഭാഷ ഉപയോഗിച്ചു കഞ്ചൻനമ്പ്യാരെക്കാ
 ട് പ്രാചീനനായിരുന്നു എന്നും കഞ്ചൻറയും കണ്ണശ്ശ
 ന്റെയും കാലമിടക്കുവാറും നിശ്ചിതകോടിയിൽ എത്തി
 യിരിക്കുന്ന സ്ഥിതിക്കു് ഭാഷാചരിത്രകർത്താവിൻ്റെ കാ
 ലനിണ്ണയംതന്നെ ഭാഷാരീതികൊണ്ടും സാധ്യവെന്നുമാ
 നിക്കാമെന്നു് ചിലർ അഭിപ്രായപ്പെട്ടുകാണുന്നതു ഉപരി
 ചിന്തനാർഹമായ ഒരു വിഷയമാണ്. കണ്ണശ്ശൻ്റെ
 തമിഴ് രൂപങ്ങളോ നമ്പ്യാരുടെ ദേശ്യപ്രയോഗങ്ങളോ
 സ്വാതന്ത്ര്യങ്ങളോ, രാമായണാദികളിൽ കാണുന്നില്ല
 നുള്ളതു വാസ്തവം തന്നെ. പക്ഷെ കണ്ണശ്ശൻ്റെ കാ
 ലശേഷം ഇദാനീന്തനകാലംവരെ വ്യാപിച്ചു കിടക്കുന്ന
 ഭാഷയുടെ ഏതു ഘട്ടവിശേഷത്തെയാണ് എഴുത്തച്ഛൻ
 ന്റെ ഭാഷാരീതി സൂചിപ്പിക്കുന്നതെന്നു ഖണ്ഡിതമായി
 പ്പറവാൻ ആരെക്കാണു് സാധിക്കയില്ലെന്നാണു തോ
 നുന്നതു്. തൻമൂലം ആദ്യന്തരങ്ങളായ ഈ ലക്ഷ്യങ്ങ
 ളെക്കൊണ്ടു കാലനിണ്ണയം ചെയ്യാൻ സാദ്ധ്യമല്ലതന്നെ.

ജീവചരിത്രം. എഴുത്തച്ഛന്റെ ജീ

വചരിത്രവും അന്ധകാരവൃതമാണു. അഹംകാര രഹിതനായ ഇദ്ദേഹം മറെറല്ലാകാൽപ്പത്തിലുമെന്നപോലെതന്നെ സ്വന്തംപേർ പ്രസിദ്ധമാക്കുന്നതിൽപോലും വിമുഖനായിരുന്നു. എഴുത്തച്ഛന്റെ പിതാവു നീലകണ്ഠനാമമായ ഒരു ബ്രാഹ്മണനായിരുന്നു എന്നു ഹരിനാമകീർത്തനത്തിലെ “അൻപേണമെൻമനസിശ്രീനീലകണ്ഠനൃ” എന്ന ഭാഗത്തിൽനിന്നും തെളിയുന്നുണ്ടെന്നു ചിലർ വാദിക്കുന്നു. എഴുത്തച്ഛൻ രാമനെന്നപേരായി ഒരു ജ്യേഷ്ഠനുമായിരുന്നതായും അദ്ദേഹംതന്നെയാണു് എഴുത്തച്ഛനെ ബാല്യകാലത്തിൽ വിദ്യാഭ്യാസസിദ്ധിച്ചതെന്നും താഴെകാണുന്ന രാമായണഭാഗത്തെ അടിസ്ഥാനമാക്കി അഭിപ്രായപ്പെടുകയും ചെയ്യുന്നു.

അഗ്രജൻമമസതാം വിദിഷാമഗ്രേസരൻ
 മൽഗുരുനാഥനേകാന്തേവാസികളോടും
 ഉൾകരുണിങ്കൽ വാഴ്ക രാമനാമാചാര്യനും
 മുഖ്യന്മാരായുള്ള ഗുരുഭൂതന്മാർ മറുജേളാരും.

ഇതിൽ കാണുന്ന ‘രാമനാമാചാര്യൻ’ എഴുത്തച്ഛന്റെ ജ്യേഷ്ഠനല്ലായിരുന്നു എന്നും. പ്രത്യുത, വിദേശസഞ്ചാരത്തിനിടയിൽ അദ്ദേഹം സുപ്രസിദ്ധ വൈഷ്ണവാചാര്യന്റെ ശിഷ്യത്വം സമ്പാദിക്കുകയും ഗുരുപാദരോടുള്ള ബഹുമാനം കാണിക്കാനായി ആ ആചാര്യനെ സ്തുരിക്കയാണു ചെയ്തിരിക്കുന്നതെന്നും രാമന്റെ അനുജൻ എന്നു അർത്ഥത്തിലല്ല രാമാനുജപദം എഴുത്തച്ഛനുണ്ടായതെന്നും ഗുരുവിന്റെ പേർ അദ്ദേഹം

സ്വീകരിച്ചതാണെന്നും ഇങ്ങനെ പല അഭിപ്രായഭേദങ്ങളും നിലവിലിരിക്കുന്നുണ്ട്. തുരുവിനോടുള്ള ബഹുമാനത്തെ സൂചിപ്പിക്കുന്നതിനു തുരുവിന്റെ പേർതന്നെ സ്വീകരിക്കുക എന്നുള്ളത് അഹംകാരലക്ഷണമായിട്ടാണു കരുതേണ്ടത്. തുരുനാമം ഉച്ചരിക്കാൻപോലും പാടില്ലെന്നു പ്രമാണമായിരിക്കെ വിനീതനും ഭക്താഗ്രേസരനുമായ ഒരു ശിഷ്യൻ തുരുനാമംതന്നെ സ്വയം സ്വീകരിച്ചു എന്നു പറയുന്നതു വെറും ബാലിശമായ രെഭിപ്രായമെന്നോ ചിചാരിക്കാനുള്ള. ഒരുപക്ഷേ വൈഷ്ണവകഥാപ്രതിപാദകങ്ങളായ ഗ്രന്ഥങ്ങൾ നിർമ്മിച്ച് ജനസമുദായത്തിൽ വൈഷ്ണവഭക്തി ദ്രവ്യമൂലമാക്കിത്തീർത്തുകൊണ്ടു പണ്ഡിതന്മാർ ഇദ്ദേഹത്തെ രാമാനുജൻ എന്നു വിളിച്ചുവന്നിരിക്കാം. അല്ലെങ്കിൽ വൈഷ്ണവമതപ്രചരണത്തിൽ അസൂയാലുക്കളായ ജനങ്ങൾ അദ്ദേഹത്തെ ആക്ഷേപസൂചകമായി രാമാനുജൻ എന്നു വിളിക്കുകയും പിൽക്കാലം ഈ പേർ പ്രസിദ്ധമായിത്തീരുകയും ചെയ്തതായിരിക്കാം. മറ്റു ചിലർ ശങ്കരൻ എന്നായിരുന്നു എഴുത്തച്ഛന്റെ പേരെന്നും പറഞ്ഞുകാണുന്നു.

വിദ്യാഭ്യാസം. എഴുത്തച്ഛന്റെ കാ

ലത്തു കേരളത്തിലെ വിദ്യാഭ്യാസം ഇന്നു കാണുന്ന രീതിയിലായിരുന്നില്ല എഴുത്തുകത്തുകളെല്ലാം അക്കാലത്തുതമിഴിലായിരുന്നു. തമിഴിൽ എഴുത്തും വായനയും പരിശീലിക്കുന്നതുകൂടാതെ എൺപുവടി മുതലായ ചില കണക്കുകൾകൂടി പഠിച്ചുകഴിഞ്ഞാൽ അക്കാലത്തെ വിദ്യാഭ്യാസം പൂർത്തിയായി ഉപരിവിദ്യാഭ്യാസം ചെയ്യണമെന്നാ

ഗ്രാമീകണവർ സംസ്കൃതത്തിൽ കാവ്യനാടകാലങ്കാരാദികൾ പഠിച്ച വിദ്യാനാരായണ തീർത്ഥം. എന്നാൽ അത്തരക്കാർ വളരെ അപൂർവ്വമായിരുന്നു. സാമാന്യ വിദ്യാഭ്യാസത്തിനുശേഷം എഴുത്തച്ഛൻ സ്വദേശത്തു താമസിച്ചതന്നെ സാഹിത്യത്തിൽ ദ്രുതമായ ഒരു വ്യക്തി സമ്പാദിച്ചിരുന്നു എന്നുതന്നെയാണു വിചാരിക്കേണ്ടതു്. വിദ്യാഭ്യാസത്തിനുശേഷം എഴുത്തച്ഛൻ സ്വദേശത്തുതന്നെ ഒരു എഴുത്തുപള്ളി കെട്ടിയുണ്ടാക്കി കൂട്ടികൂട്ട പഠിപ്പിച്ചു താമസിച്ചു. അക്കാലത്താണു മാതൃഭാഷയുടെ ദാരിദ്ര്യാവസ്ഥ അദ്ദേഹത്തിനു ബോധ്യമായതു്. അധിക താമസിയാതെ ഇതിനെന്തെങ്കിലും പരിഹാരമുണ്ടാക്കണമെന്നുള്ള ദ്രുതപ്രതീക്ഷയാണു അദ്ദേഹം വിദേശസഞ്ചാരത്തിനിറങ്ങി. അക്കാലത്തു തൃശ്ശൂർ സമീപം മുളളൂർ എന്നദേശത്തു പാർത്തിരുന്ന മനക്കോട്ടമന്മാരിൽനിന്നു് എഴുത്തച്ഛനു വളരെ സഹായങ്ങൾ ഉണ്ടായിട്ടുള്ളതായി ശിവപുരാണത്തിലേ

മനക്കോട്ടവാഴും മഹാമാനശാലി
 മനക്കാമ്പിലോറം കൃപാചാരിരാശി
 എനിക്കാശ്രയം ബാലരാമാഭിധാനൻ
 നിനയ്ക്കുന്നതെല്ലാം വരുത്താൻ കരുത്തൻ

എന്ന ഭാഗത്തിൽനിന്നും വെളിപ്പെടുന്നുണ്ടെന്നു ചിലർ അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു. എന്നാൽ ശിവപുരാണം എഴുത്തച്ഛൻറെ കൃതിയാണെന്നു തെളിയിക്കാനുള്ള കാര്യങ്ങൾ വികലങ്ങളായിരിക്കുന്നിടത്തോളം ഈ അഭിപ്രായം ദുർബലമാണെന്നു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ. ഏതായാലും എട്ടുപത്തുവർഷം അദ്ദേഹം ദ്രാവിഡദേശങ്ങളിൽ

ൽ സഞ്ചരിച്ചു റോവിഡോഷകളിൽ അഗാധമായ ജ്ഞാനം സമ്പാദിക്കുകയും അക്കാലത്തു പ്രസിദ്ധനായിരുന്ന റോവിഡകവികളുമായി പരിചയപ്പെടുകയും ചെയ്തു എന്നുള്ളതിൽ സംശയമില്ല. എന്നു മാത്രമല്ല റോവിഡകടംബത്തിൽ ചേർന്ന മലയാളഭാഷ സംസാരിക്കുന്ന മലയാളികളെ രസിപ്പിക്കുന്നതിനു റോവിഡരീതിയിലുള്ള കവിതകൊണ്ടേ സാധിക്കുകയുള്ളൂ എന്നും സംസ്കൃതരീതി അതിനു അപര്യാപ്തമെന്നും കൂടി അദ്ദേഹത്തിനു കാലാന്തരത്തിൽ ബോധമുണ്ടായി.

തിരിച്ചു സ്വദേശത്തു വന്നതിന്റെശേഷം എഴുത്തച്ഛൻ കവിതാനിർമ്മാണകൃത്യത്തിൽ വ്യാപൃതനായി. പദോരിദ്വയം മുഖവും ഗ്രന്ഥോരിദ്വയം മുഖവും കഷ്ടതയനുഭവിച്ചുവന്ന കൈരളിയ്ക്കു എഴുത്തച്ഛന്റെ ഈ ഉദ്യമം എത്രമാത്രം ഗുണപ്രദമായിതീർന്നു എന്നുള്ളതു് അതിനു മുൻപുണ്ടായിരുന്ന കൈരളിയുടെ ചരിത്രം പരിശോധിച്ചാൽ ഏവർക്കും പ്രകടമാകുന്നതാണ്. എഴുത്തച്ഛൻ ജീവിതത്തിന്റെ അവസാനഘട്ടം കഴിച്ചുകൂടിയതു സ്വഗൃഹത്തിൽവെച്ചുതന്നെയായിരുന്നു എന്നു ചിലരും അതല്ലകൊച്ചിശ്ശീമയിൽ ചേർന്നു കിഴക്കൻ ചിറൂർ എന്ന സ്ഥലത്തു് ശോകനാശിനിഴയുടെ വടക്കെല്ലക്കരയിലുള്ള ചിറൂർ ഗുരുമഠത്തിലായിരുന്നു എന്നു മറ്റു ചിലരും അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു. എഴുത്തച്ഛന്റെ യോഗദണ്ഡം മെതിയടിയും ഗുരുമഠത്തിൽ അദ്വാപി സൂക്ഷിക്കപ്പെട്ടിട്ടുണ്ടെന്നാണു പറയപ്പെടുന്നതു്. കാഴ്ചയിൽ അല്പം സ്തുഭിച്ഛ ശരീരത്തോടുകൂടിയ എഴുത്തച്ഛൻ മരണപര്യന്തം ബ്രഹ്മചര്യം അനുഷ്ഠിച്ചുവന്നു എന്നും ഉദ്ദേ

ശം അരുപതുവയസ്സുവരെ ജീവിച്ചിരുന്നു എന്നുമാണറിവ്. ഭാര്യപത്രാദികളോടുകൂടി ജീവിതം കഴിച്ചുവന്ന ഒരു രാജായിരുന്നു ഈ മഹാനഭാവനൈനഭിപ്രായപ്പെടുന്നവരും ഇല്ലാതില്ല. മലയാളഭാഷയ്ക്കുവേണ്ടിയും മലയാളികൾക്കുവേണ്ടിയും ജീവിതാർപ്പണം ചെയ്ത ഈ മഹാത്മാവിന്റെ മരണം ഒരു ധനുമാസത്തിൽ ഉത്രം നക്ഷത്രത്തിലെല്ലാതെ ഏതുവർഷത്തിലെന്നോ ഏതു തീയതിയിലെന്നോ പറയുന്നതിന് ശരിയായ ലക്ഷ്യങ്ങൾ ഒന്നില്ലാതെയാണിരിക്കുന്നത്.

ചെറുപ്പകാലത്ത് തൃക്കണ്ടിയൂർ ക്ഷേത്രത്തിൽ സ്വാമിദർശനത്തിനായി കൊണ്ടുവന്ന അവസരത്തിൽ ബ്രാഹ്മണർ വേദം ചൊല്ലുന്നതുകേട്ട് എഴുത്തച്ഛൻ കാട്ടു കാട്ട് എന്നു അക്ഷേപസൂചകമായി പറഞ്ഞു എന്നും അസൂയാലുക്കളായിരുന്ന ബ്രാഹ്മണർ മന്ത്രം ജപിച്ചു മലർ കൊടുത്ത് അദ്ദേഹത്തെ ഭ്രാന്തനാക്കിത്തീർത്തു എന്നും പിന്നീട് സ്വബോധം വേണമെങ്കിൽ മദ്യം സേവിക്കണമെന്നു വിധിച്ചു എന്നും തന്മൂലം ജീവിതകാലം മുഴുവൻ ഒരു മദ്യപാനിയായിട്ടാണദ്ദേഹത്തിനു കഴിച്ച കൂട്ടേണ്ടിവന്നതെന്നും ജാതിയിൽ അദ്ദേഹം ഒരു ചക്കാലനായരായിരുന്നു എന്നും മറ്റുമുള്ള കഥകൾ മഹാത്മാക്കുടെ ചുമനീയതയെ ജാതിമൂലം സമ്മതിച്ചുകൊടുക്കാൻ വിസമ്മതം കാണിച്ച് ഒരു ജനസമുദായത്തിന്റെ കെട്ടുകഥകളാണെന്നു വിചാരിക്കേണ്ടതുണ്ട്. ബ്രാഹ്മണർക്ക് സർവ്വമാ പ്രാമാണ്യമുണ്ടായിരുന്ന ഒരു കാലത്ത് ധനുസ്ഥിതിയിൽ ഏറ്റവും പിന്നോക്കമായ ഒരു നായർ അവരെ അധിക്ഷേപിച്ചു. എന്നു പറയുന്നതുതന്നെ പരമാർത്ഥം

മായിരിക്കാനിടയില്ല. എന്നു മാത്രമല്ല എഴുത്തച്ഛൻ പഠിപ്പിച്ചതല്ലെന്ന ഒരു ബ്രാഹ്മണനായിരുന്നു എന്നും എഴുത്തച്ഛൻ മികച്ച ഒരു ബ്രാഹ്മണഭക്തനായിരുന്നു എന്നും സ്ഥാപിതമായിരിക്കുന്ന സ്ഥിതിക്ക് മേലുദ്ധരിച്ച അഭിപ്രായം അസംഗതമാവാനേ തരം കഴിഞ്ഞുതു മുട്ടൂ.

കൃതികൾ .

ഹരിനാമകീർത്തനം രാമായണം ഇരുപത്തിനാലുവൃത്തം, അല്പാത്മരാമായണം മഹാഭാരതം ചിന്താരത്നം കൈവല്യനവനീതം മുതലായവയാണ് എഴുത്തച്ഛന്റെതെന്ന് സർവ്വസമ്മതങ്ങളായ കൃതികൾ ഭാഗവതവും ശിവപുരാണവും എഴുത്തച്ഛന്റെവകതന്നെയാണോ എന്നു പണ്ഡിതന്മാർ സംശയിക്കുന്നു. ചിലർ ഭാഗവതത്തിന്റെ ആദിഭാഗം മാത്രം എഴുത്തച്ഛന്റെതെന്നു വിവാദമായി അഭ്യൂഹിക്കുന്നു. ശിവപുരാണത്തിന്റെ കായ്ത്തിൽ കർതൃത്വം മാറി സ്ഥാപിക്കേണ്ടതാണെന്നതന്നെയാണു മിക്കവാറും പണ്ഡിതന്മാരുടെ അഭിപ്രായം. ഹരിനാമകീർത്തനം വേദാന്തരീതികളും പൗരാണികകഥകളും കൂട്ടിച്ചേർത്തു തിയിട്ടുള്ള ഒരു കൃതിയാണ്. സംസാരദഃഖത്തിൽ കിടന്നുഴലുന്ന സാധുക്കളായ ജനങ്ങളെ വിജ്ഞാനികളാക്കി തീർക്കണമെന്നുള്ള ഉദ്ദേശത്തോടുകൂടി വിരചിതമായ ഈ ഗ്രന്ഥം കവിയുടെ ബാല്യകാലകൃതികളിൽ ഒന്നായിരിക്കാം. ഇരുപത്തിനാലുവൃത്തങ്ങളിലായി രാമായണകഥയെ വാണീകീപ്രോക്തമായരീതിയിൽ പ്രതിപാദിച്ചിരിക്കുന്ന ഒരു ഗ്രന്ഥമാണു രാമായണം ഇരുപത്തിനാലുവൃത്തം, മലയാളഭാഷയിലെ അമൂല്യസമ്പത്തായ അല്പാത്മരാമായണം സംസ്കൃതവിവർത്തിതമായ ഒരു വി

ശിഷ്യഗ്രന്ഥമാണ്. ഇതിന് തൃപ്തമായ വേദാന്തഗ്രന്ഥം മലയാളത്തിലിതേവരെ കാണാൻ കഴിഞ്ഞിട്ടില്ല. മഹാഭാരതം മൂലത്തെ അടിസ്ഥാനപ്പെടുത്തി സ്വതന്ത്രമായി എഴുതിയിട്ടുള്ള ഒന്നാണ് മഹാഭാരതം. സമുദ്രപോലെ പരന്നുകിടക്കുന്ന മഹാഭാരതകഥയെ ഈ വിധം സംഗ്രഹിച്ച മഹാനഭാവൻ കേവലം ഒരു മനുഷ്യനല്ലെന്നും ഗന്ധർവ്വംശമായ ഒരു ദിവ്യനാണെന്നും വല്ലവരും വാദിക്കുന്നുണ്ടെങ്കിൽ അതിനെപ്പറ്റി ഒട്ടും ആശ്ചര്യപ്പെടേണ്ടതില്ല. മഹാഭാരതത്തിലെ ഭാഷാരീതി ഹൃദ്യവും ആസ്വാദ്യവും അക്ലിഷ്ടവുമാണെന്നുള്ളതിൽ പക്ഷാന്തരത്തിനുവഴിയില്ല. ചിന്താരത്നവും കൈവല്യനവനീതവും വേദാന്തവിഷയപ്രതിപാദകങ്ങളായ രണ്ടു വിശിഷ്ടഗ്രന്ഥങ്ങളാണ്. സംസ്കൃതവിവർത്തിതമായ ദേവീമാഹാത്മ്യം കൂടി എഴുത്തച്ഛന്റെ കൃതികളുടെ കൂട്ടത്തിൽ ചേർക്കേണ്ടതാണെന്നു ചിലർ പക്ഷമുണ്ട്.

കവിത.

എഴുത്തച്ഛന്റെ കാലത്തു ഭാരതത്തിൽ സാമാന്യേന മൂന്നുവിധത്തിലുള്ള കവിതാമർഗ്ഗങ്ങളാണ് പ്രചാരത്തിലിരുന്നത് (1) ശുദ്ധദ്രാവിഡരീതി. സംസ്കൃതാനഭിജ്ഞന്മാരും നിർന്നന്മാരും എന്നാൽ കവിതാവാസനയുള്ളവരുമായ ആളുകൾ എഴുതിയിട്ടുള്ള പാട്ടുകളും മറ്റുമാണ് ഇതിനുദാഹരണങ്ങൾ. രാമചരിതം ശുദ്ധദ്രാവിഡരീതിയിലുള്ള ഒരു കവിതയാണ്. (2) സംസ്കൃതരീതി അതായത് അക്കാലത്തെ ഉൽകൃഷ്ടവിദ്വയാധിപ സംസ്കൃതത്തിൽ അസാമാന്യപാണ്ഡിത്യം സമ്പാദിച്ച നമ്പൂതിരിമാർ സംസ്കൃതഭാഷയിൽ എഴുതിയി

ട്ടുള്ള കാവ്യങ്ങൾ. നാരായണീയം മുതലായവ സംസ്കൃത രീതിയിൽ എഴുതിയിട്ടുള്ള കാവ്യങ്ങൾക്ക് ഉദാഹരണങ്ങളാണ്. (3) ദ്രാവിഡസംസ്കൃതരീതി. സംസ്കൃത ഭാഷാഭിജ്ഞന്മാരേയും അല്ലാത്തവരേയും ഒരുപോലെ രസിപ്പിക്കണമെന്നുള്ള ഉദ്ദേശത്തോടുകൂടി എഴുതിയിട്ടുള്ള മണിപ്രവാളകവിതകളാണീയിനത്തിൽ ഉൾപ്പെടുന്നവ. ഉണ്ണുനീലിസന്ദേശം മുതലായവ മണിപ്രവാളകൃതികൾക്ക് ഉദാഹരണങ്ങളാണ്. ഈ മണിപ്രവാളരീതി പല വികൃതസന്താനങ്ങളേയും ഭാഷാരീതിക്കു പ്രദാനം ചെയ്യാതെ ഇരുന്നിട്ടില്ല.

“താൾപ്പുട്ടയന്തിതകരാഃ കറികൊയ്ക്കശേഷഃ”
 കാകാഃകരഞ്ഞു മരമേറിയറങ്ങയന്തി”
 “മാടമ്പിനാമവിടെവസതാം”
 “പൂവുകിരേ പന്തലകത്തു പൂകരാ
 ചുവടുടീരേമാലചരിച്ചോരോത്തരേ
 തതല്ലിരേ തമ്മിലതീവഘോരമായ്
 മമണ്ടിരേകൊണ്ടു മണൊട്ടിതന്നെയും”

ഇങ്ങിനെയുള്ള പ്രയോഗങ്ങൾ വിനോദത്തിനുവേണ്ടി മാത്രമല്ല ഉണ്ണുനീലിസന്ദേശം മുതലായ ഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ പോലും കാണുന്നതിൽനിന്ന് ഇതു അക്കാലത്തെ നടപ്പായിരുന്നു എന്നുതന്നെ വേണം വിചാരിപ്പാൻ. ഏതായാലും ഇങ്ങനെ കേരളഭാഷക്കു കവിതാവിഷയകമായ ഒരു ഐക്യോച്ചയില്ലാത്ത കാലത്തായിരുന്നു തൃഞ്ചന്താചാര്യന്റെ അവതാരം. അദ്ദേഹം ഈ കവിതാസരണികളെ എല്ലാം ഒന്നടിച്ചുവാർത്തു. ഉച്ചനീലവ്യത്യാസം

കൂടാതെ സവാദരണീയമായ ഒരു കവിതാമാറ്റം നടപ്പിൽ വരുത്തി.

മലയാള ഭാഷാപോഷണത്തിനായി എഴുത്തച്ഛൻ ആദ്യമായി ചെയ്തത് അക്ഷരമാലാപരിഷ്കരണമായിരുന്നു. വട്ടെഴുത്ത് കോലെഴുത്ത് മുതലായ ലിപികളായിരുന്നു അതേവരെ നടപ്പിലിരുന്നത്. സംസ്കൃതഭാഷാശബ്ദങ്ങളെ മലയാളത്തിലേക്കു സ്വീകരിക്കുമ്പോൾ കേവലം അപൂർണ്ണമായ ഈ ലിപികൾ മതിയാകയില്ലെന്നും സംസ്കൃതാക്ഷരങ്ങൾ സ്വീകരിക്കാതെ നിവൃത്തിയില്ലെന്നും മനസ്സിലാക്കിയ അദ്ദേഹം ആയു എഴുത്തുകളെ പൂർണ്ണമായി സ്വീകരിച്ചു. അക്ഷരമാലയുടെ പരിഷ്കരണത്തോടുകൂടി ഭാഷയ്ക്കൊരു പുതിയ വേഷവുമുണ്ടായി.

രണ്ടാമതു സംസ്കൃതവിഭക്തി പ്രത്യയാന്തങ്ങളായ സംസ്കൃതപദങ്ങളേയും ഭാഷാപദങ്ങളേയും കൂട്ടിയിണക്കി മണിപ്രവാളകവിതയെ പരിഷ്കരിച്ചു. എന്നാൽ സംസ്കൃതവിഭക്ത്യന്തങ്ങളായ മലയാളപദങ്ങളെ പ്രയോഗിക്കുന്ന സമ്പ്രദായത്തെ തീരെ ഉപേക്ഷിക്കുകയുണ്ടായി. ദ്രാവിഡവിഭക്തി പ്രത്യയാന്തങ്ങളായ സംസ്കൃതപദങ്ങൾക്കു പ്രചാരം വരുത്തി.

മൂന്നാമതു ഭാഷയെ പോഷിപ്പിക്കുന്നതിനു തർജ്ജമ സുഗമമായ ഒരു പന്ഥാവാനെന്നു കണ്ടുപിടിച്ചു. പക്ഷെ തർജ്ജമകൾ വേണ്ടത്ര ഔചിത്യബുദ്ധിയോടും സ്വാതന്ത്ര്യത്തോടുകൂടിയും വേണ്ടതാണെന്നു തത്പരം എഴുത്തച്ഛനെപ്പോലെ മറ്റൊരും മനസ്സിലാക്കിയിട്ടുണ്ടെന്നു തോന്നുന്നില്ല. ഏതു ഭാഷയിലേക്കു വിവർത്തനം

ചെയ്യുന്നുവോ ആ ഭാഷ സംസാരിക്കുന്നവരുടെ ആവശ്യത്തേയും രസാനുഭവസാമർത്ഥ്യത്തേയും തർജ്ജമക്കാരൻ പ്രധാനമായി നോക്കേണ്ടതാണ് അല്ലാതെ ചെയ്യുന്ന തർജ്ജമകൾ ശുഷ്കങ്ങളും ജനോപകാരപ്രദങ്ങളല്ലാതെയും തീരുന്ന.

നാലാമതു ദ്രാവിഡകടാബ്ജാതയായ കൈരളിയ്ക്കു സംസ്കൃതവൃത്തങ്ങളെക്കാൾ യോജിക്കുന്നത് ദ്രാവിഡവൃത്തങ്ങളാണെന്നു അറിഞ്ഞു തന്നെസരണം പ്രവർത്തിച്ചു ഏതു രീതിയിലും ശ്രുതിമധുരമായി പാടുന്നതിനുള്ള സൗകര്യവും അല്പാത്മവിഷയങ്ങളെ വ്യക്തമായി പ്രതിപാദിക്കുന്നതിനുള്ള സൗകര്യവും കിളിപ്പാട്ടുവൃത്തങ്ങൾക്കുള്ളതുപോലെ സംസ്കൃതവൃത്തങ്ങൾക്കില്ല.

കിളിപ്പാട്ട്. സരസ്വതീദേവിയുടെ കൈയിലിരിക്കുന്ന കിളിയെക്കൊണ്ടു് ഗാനംചെയ്യിക്കുകയാൽ കിളിപ്പാട്ടെന്നു പേർവന്നതാണെന്നു ചിലരു അറയുന്ന കാര്യഭാഷ്യം പഠാതെ ഇരിക്കുന്നതിനുവേണ്ടി ഈ വിധം കിളിയെക്കൊണ്ടു പാടിച്ചതാണെന്നു മറ്റു ചിലരും പുരാണകഥാപ്രവീണനായ ശുകമഹർഷിയുടെ നാമധേയത്തിൽ ശുകത്തെക്കൊണ്ടു ഗാനംചെയ്യിച്ചതാണെന്നു് അപരന്മാരും, അതല്ല ഭഗവാൻ ശുകരൂപത്തിലാണു് എഴുത്തപ്തമനു പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടതെന്നും തന്മൂലം അതിനെ അനുസ്മരിച്ചുകൊണ്ടു ഈ വിധത്തിൽ കിളിയെക്കൊണ്ടു പാടിച്ചതാണെന്നു മറ്റുള്ളവരും തമിഴിലെ വൈഷിളി പരാപരക്കണ്ണി എന്നിങ്ങനെയുള്ള വൃത്തങ്ങളെ സ്വീകരിച്ചുകൊണ്ടു കവിതയുണ്ടാക്കിയ

അദ്ദേഹം ആ വൃത്തങ്ങളെ അനുസ്മരിച്ചിട്ടുണ്ടെന്ന് ചെ
 യ്തതാണെന്നു വേറെ ചിലരും ഇങ്ങിനെ കിട്ടിപ്പാട്ടിനെ
 പറ്റി അഭിപ്രായപ്പെട്ടു കാണുന്നുണ്ട്. പക്ഷേ ശുക്
 ങ്ങൾക്കുള്ള ശ്രുതിമാധുര്യത്തെ അടിസ്ഥാനമാക്കി ഈ
 വിധം ഗാനരൂപത്തിലുള്ള തന്റെ കവിതകളെ ശുക്
 ങ്ങളെക്കൊണ്ട് എഴുത്തച്ഛൻ ഗാനം ചെയ്തിച്ചു എ
 ന്നു പറയുന്നതായാൽ അതിൽ അബദ്ധമില്ല.

ഭാരതം.

ഭാരതചക്രവർത്തിമാരിൽ ഒരാളായശന്തനവിന്റെ
 പുത്രനായ വിവിത്രവീര്യൻ ധൃതരാഷ്ട്രനെ പാണ്ഡു.
 എന്നും രണ്ടു പുത്രന്മാർ വേദവ്യാസപ്രസാദത്താലുണ്ടാ
 യി. ഇവരിൽ ജ്യേഷ്ഠനായ ധൃതരാഷ്ട്രർ ജാത്യാന്യനഃ
 യിരുന്നതുകൊണ്ടു പാണ്ഡുവാണു രാജ്യം ഭരിച്ചത്. ധൃ
 തരാഷ്ട്രർ ഗാന്ധാരരാജാവിന്റെ മകളായ ഗാന്ധരി
 യിൽ ഭർത്സ്യായനാദികളായ നൂറു പുത്രന്മാരും പാണ്ഡു.
 വിനു വസുദേവസഹോദരിയായ കന്തിയിൽ ധർമ്മപുത്രർ
 ഭീമൻ, അർജ്ജുനൻ, എന്നു മൂന്നും മദ്രരാജാവിന്റെ പു
 ത്രിയായ മാദ്രിയിൽ നകുലൻ സഹദേവൻ എന്ന ര
 ങ്ങും ഇങ്ങനെ അഞ്ചുപുത്രന്മാരും ഉണ്ടായി. ഇവരിൽ
 ഭർത്സ്യായനാദികളെ നൂറുവരെനും ധർമ്മജാതികളെ പാ
 ണഡവന്മാരെനും വിളിച്ചുവരുന്നു. പാണ്ഡുവിന്റെ മ
 രണാനന്തരം പാണ്ഡവന്മാർ ഭർത്സ്യായനനോടുകൂടി ഹ
 സ്തീനപുരത്തിലാണു താമസിച്ചുവന്നത്. അതിബാല്യ

ത്തിൽതന്നെ ഇവർക്കു പരസ്പരവിദ്വേഷം അങ്കുരിച്ചിരുന്നു. പ്രായപൂർത്തി വന്നതോടുകൂടി അതു മൂർച്ഛിച്ചുവെന്നു പ്രാപിക്കുകയുണ്ടായു. ന്യായമായി രാജ്യാവകാശം ധർമ്മപത്രക്കായിരുന്നുവെങ്കിലും, ദുര്യോധനൻ അതു സമ്മതിച്ചില്ല എന്നു മാത്രമല്ല പാണ്ഡവരേയും അവരുടെ മാതാപിതേയും കൊല്ലുന്നതിനായി വാരണാസിയിൽ അരക്കില്ലം നിർമ്മിച്ചു അവരെ അവിടെ താമസിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു. ഈ ഗ്രന്ഥാലോചനയെപ്പറ്റി നേരത്തെ അറിവുകിട്ടുകയാൽ ആ ആപത്തിൽ നിന്നും രക്ഷനേടിയ പാണ്ഡവന്മാർ ഭീഷ്മപിതാമഹന്റേയും മറ്റും സഹായത്താൽ അർദ്ധരാത്രിയിൽ നഗരമായി ഇന്ദ്രപ്രസ്ഥത്തിൽ വാസമുറപ്പിച്ചു. ഇന്ദ്രപ്രസ്ഥത്തിൽ വെച്ചു ധർമ്മപത്രം ദുര്യോധനാദികളെക്കൂടി ക്ഷണിച്ചുവരുത്തി രാജസൂയയാഗം നടത്തി. യാഗാവസാനത്തിൽ മാത്രമേനായ ശക്തിയുടെ സഹായത്തോടുകൂടി ദുര്യോധനൻ ധർമ്മജനമായി ചുരുക്കപ്പെട്ടു സർവ്വസ്വവും പിടിച്ചുപറിച്ചു അവരെ വനത്തിൽ തള്ളിയയച്ചു. എന്നാൽ പലരുടേയും അപേക്ഷയനുസരിച്ചു ദുര്യോധനൻ പാണ്ഡവന്മാർ 12 വർഷത്തെ വനവാസവും ഒരു വർഷത്തെ അജ്ഞാതവാസവും കഴിഞ്ഞുവരുന്നപക്ഷം രാജ്യം തിരിയെക്കൊടുക്കാമെന്നു സമ്മതിക്കേണ്ടിവന്നു. പാണ്ഡവന്മാർ ദുര്യോധനന്റെ കരാറനുസരിച്ചു 13 വർഷം കഴിഞ്ഞു മടങ്ങിവന്നു രാജ്യത്തിനാവശ്യപ്പെട്ടതിൽ ദുര്യോധനൻ ഓരോരോ കുതർക്കങ്ങൾ പുറപ്പെടുവിച്ചുതല്ലാതെ കരാറനുസരിച്ചു പ്രവർത്തിച്ചില്ല. തൻമൂലം ഇരുക്രമമായി കുരുക്ഷേത്രത്തിൽവെച്ചു 18 ദിവസത്തേ യുദ്ധം

നടന്നു. യുദ്ധത്തിൽ കൗരവപക്ഷം നിശ്ശേഷം നശിക്കുകയും പാണ്ഡവർ ശ്രീകൃഷ്ണകൃപയാവിജയം സിദ്ധിക്കുകയും ചെയ്തു.

ദോരതംമൂലം. മഹാഭാരതംമൂലം. ആദി പദ്യം, സഭാപർവ്വം, വനപർവ്വം, വിരാടപർവ്വം, ഉദ്രോഗപർവ്വം, ഭീഷ്മപർവ്വം, ദ്രോണപദ്യം, കണ്ണപർവ്വം, ശല്യപർവ്വം, സൗപ്തികപർവ്വം, സ്രീപർവ്വം, ശാന്തിപർവ്വം, അനുശാസനപർവ്വം, ആശ്വമേധികപർവ്വം, ആരൗഢവാസികപർവ്വം, മൗസലപർവ്വം, മഹാപ്രസ്ഥാനികപർവ്വം, സ്വർഗ്ഗാരോഹണപർവ്വം ഇങ്ങനെ പതിനെട്ടു പർവ്വങ്ങളായി വിഭജിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. ഇവയിലെല്ലാംതന്നെ അനവധി അവാന്തരപർവ്വങ്ങളും ഓരോ പർവ്വങ്ങളിലും അവാന്തരപർവ്വങ്ങളിലും അനവധി അദ്ധ്യായങ്ങളുമുണ്ട്. ഓരോ അദ്ധ്യായങ്ങളും നിരവധി ശ്ലോകങ്ങളെ ഉൾക്കൊള്ളുന്നവയാണ്. സാമാന്യേന മഹാഭാരതം പതിനെട്ടു പർവ്വങ്ങളിലായി തൊണ്ണൂററു ഏഴ് അവാന്തരപർവ്വങ്ങളും 2312 അദ്ധ്യായങ്ങളും 96645 ശ്ലോകങ്ങളുമാണുള്ളത്. ഇത്ര മഹത്തായ ഒരു ഇതിഹാസഗ്രന്ഥത്തെയാണ് ഏഴുത്തച്ഛൻ സംഗ്രഹിച്ചു ഇന്നുകാണുന്ന രീതിയിലാക്കിയിരിക്കുന്നത്. വാസ്തവം പറയുകയാണെങ്കിൽ കാര്യത്തിന് സപാരമ്പര്യവും ആത്മീയമായ രമണീയതയും ഏഴുത്തച്ഛന്റെ ഭാരതത്തിൽ കാണുമ്പോലെ മൂലത്തിലുണ്ടോ എന്നു സംശയിക്കത്തക്ക വിധത്തിലാണതിന്റെ ദൈവ്യമൂലമുള്ള ദുർഗ്രഹം.

മലയാളമഹാഭാരതത്തിൽ ഇരുപത്തിഒന്നു ഭാഗങ്ങളാണുള്ളത്. വനപരാക്രമവും ആസ്തികവും പ്രത്യേക പർവ്വങ്ങളായി എഴുത്തച്ഛൻ കണക്കാക്കിയിട്ടില്ല. മൂലത്തിൽകാണുന്ന സൗസ്തികപർവ്വം ഭാഷയിൽ സൗസ്തികമെന്നും ഐഷികമെന്നും രണ്ടായി തിരിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. ആദിപർവ്വത്തെ സംഭവപർവ്വമാക്കുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. ചുരുക്കത്തിൽ ഇത്രയുമാണു മൂലഗ്രന്ഥഗാസ്രത്തിൽ നിന്നും മലയാളഭാരതഗാസ്രത്തിൽ വരുത്തിയിട്ടുള്ള വ്യത്യാസങ്ങൾ.

മൗസലം. ധർമ്മജൻമ രാജ്യഭരണപാടവം പ്രശംസാർഹമായിരുന്നു. സമാധാനവും ധനസമൃദ്ധിയും ധർമ്മനിയ്യയും രാജ്യമെങ്ങും കളിയാടി. രാജാവും ഗുണമുള്ളവനെങ്കിൽ കലിയുഗം കൃത്യഗുണത്തെക്കാൾ സൗഖ്യമെന്നു ധർമ്മജൻ തെളിയിച്ചു. ഇങ്ങനെ രാജ്യഭാരം നടത്തിക്കൊണ്ടിരിക്കവേ മുപ്പത്തൊന്നാം വർഷവും വന്നു. ദുഷ്ടകന്മാർ പലതും കണ്ടുതുടങ്ങി. പാണ്ഡവന്മാർ ഇനിയുള്ള കാലം വനത്തിൽപോയി തപഃചര്യയുണമെന്നുതന്നെ തീർച്ചയാക്കി. ഈ ആലോചനയ്ക്കിടയിലാണു യദുകലനാശം അറവർക്ക് അറിവായത്.

ഒരിക്കൽ ഭൃഗു, ഭരദവാജൻ, കാശ്യപൻ മുതലായ തപോധനന്മാർ ഭഗവാനെ കണ്ടു വന്ദിക്കാനായി ഓരകയിൽ ചെന്നു. കൃഷ്ണന്റെ പുത്രന്മാരും പൗത്രന്മാരും കൂടി അവരെ ആക്ഷേപിക്കണമെന്നുള്ള ഉദ്ദേശത്തിൽ സാംബനെ ഗഭീനിയുടെ വേഷം ഛമയിച്ചു. മഹർഷിമാർ സമീപമെത്തിച്ചപ്പോൾ ഇവർ പ്രസവിക്കുന്നതു

ആണോ പെണ്ണോ, എന്നു ചോദിച്ചു “ഒരു ഇരുമ്പു ലക്കയായിരിക്കും ഇവൾ പ്രസവിക്കുന്നത് അതുകൊണ്ടു കലനാശവും വരു”മെന്നായിരുന്നു മഹർഷിമാരുടെ മറുപടി.

സാംബൻ ഇരുമ്പുലക്കു പ്രസവിച്ചു. ഭീതരായ യാദവർ ഓടിച്ചെന്നു കൃഷ്ണനോടു വിവരം പറഞ്ഞപ്പോൾ രാകിപ്പൊടിച്ചു സമുദ്രത്തിൽ കലക്കിക്കളയാനായിരുന്നു കല്പന. അവർ ആവിധംതന്നെ പ്രവർത്തിച്ചു. പൊടിയായതെ ഒടുവാൽ ശേഷിച്ചുകഷണവും സമുദ്രത്തിൽ എറിഞ്ഞു. അതു മത്സ്യംവന്നു വിഴുങ്ങി. മത്സ്യോദരത്തിൽ കണ്ട ഇരുമ്പുകഷണം മുക്കവൻ ഒരു കാട്ടാളനു നൽകി. അവൻ അതുകൊണ്ടൊരു ശരവും തീർത്തു. സമുദ്രത്തിൽ കലക്കിയ പൊടി തിരയടിച്ചു കരപററി ഏരകപ്പല്ലു കളായും മുളച്ചുവളന്നു.

ഓരകയിൽ ആപൽശകനങ്ങൾ കണ്ടുതുടങ്ങി. സമുദ്രസ്നാനംചെയ്തു പുണ്യമാർജിക്കണമെന്ന ഉദ്ദേശത്തോടെ ഭഗവാൻ പുത്രപൗത്രാദികളോടും പൗരന്മാരോടുകൂടി സ്നാനത്തിനിറങ്ങി. കളിയും ദേവപുജയും പിതൃതപ്തന്നാദികളും കഴിഞ്ഞു ഉത്സാഹത്തിൽ മുഴുകി നേരമ്പോക്കുകളും പറഞ്ഞിരുന്ന അവർ പഴയകായ്ക്കുങ്ങളെപ്പറ്റി വിവദിക്കാനാരംഭിച്ചു. കളി കായ്മായി. യാദവന്മാർ ഇരുഭാഗമായി പിരിഞ്ഞുതമ്മിൽതല്ലി ആയുധങ്ങൾക്കു പകരം ഏരകപ്പല്ലുകൾ പറിച്ച് അങ്ങോട്ടുമിങ്ങോട്ടും പ്രഹരിച്ചു നശിച്ചു. ഇതു കണ്ടു ബലരാമൻ സമുദ്രത്തിൽ പൊടി ആത്മഹത്യതന്നെ ചെയ്തു.

ഇതെല്ലാം കണ്ടു സന്തുഷ്ടനായ ഭഗവാൻ ഒരു ആൽത്തറയിൽ ധ്യാനനിരതനായിരിക്കുക. സാംബൻ പ്രസവിച്ച ഇരുമ്പുലക്കയുടെ കഷണത്താലുണ്ടാക്കിയ അസ്രംകൊണ്ട് ഒരു വ്യാധൻ അദ്ദേഹത്തിന്റെ കാലിൽ എഴുതു. അതോടെ അദ്ദേഹവും ദിവ്യപദം പ്രാപിച്ചു. ശ്രീകൃഷ്ണന്റെ ദേഹവിയോഗത്തോടുകൂടി ഭാരകയുടെ ഐശ്വര്യം നശിച്ചു. കല്പവൃക്ഷം ദേവലോകത്തേക്കു നന്നെ പോയി. ബന്ധുമിത്രാദികളിൽ ശേഷിച്ചവർ അപ്പോഴേ ആത്മഹത്യചെയ്തു.

സംഗതികളറിഞ്ഞു അവടെ എത്തിയ അർജ്ജുനൻ എല്ലാവരുടേയും ഉദകൃതിയാദികൾ ചെയ്തു. ശേഷിച്ച സ്രീകളേയും ധനവുമായി സ്വദേശത്തേക്കു തിരിച്ച അർജ്ജുനനെ വനമദ്ധ്യത്തിൽവെച്ച് ഒരു കൂട്ടം കാട്ടാളന്മാർ വളഞ്ഞു. സ്രീകളെ അവർ പിടിച്ചുകൊണ്ടുപോയി. ധനം അപഹരിച്ചു. തന്മൂലം വിഷണ്ഡനായ ഗാന്ധീ വധനപാവ് കഥ മനസ്സിലാകാതെ പരിഭ്രാന്തനായി നിൽക്കുന്ന അവസരത്തിൽ വേദവ്യാസൻ അവിടെ എത്തി തത്പാപദേശം ചെയ്തു മറഞ്ഞു.

വസ്തുതകളെല്ലാം അർജ്ജുനനിൽ നിന്നും ധർമ്മപുത്രാദികൾ അറിഞ്ഞു. ധർമ്മജൻ അടക്കാൻ വയ്യാത്ത ദുഃഖത്താൽ വിമൂഢനായി. ഒടുവിൽ ധർമ്മജൻ അഭിമന്യു പുത്രനായ പരീക്ഷിത്തിനെ രാജാവായി വാഴിച്ചിട്ടു അനുജന്മാരോടും പാഞ്ചാലിയോടും കൂടി മഹാപ്രസ്ഥാനത്തിനാരംഭിക്കുകയും ചെയ്തു. ഇതാണ് മൗസല പർവ്ത്തിലെ കഥയുടെ മുരുകണം.

മൂലവും തർജമയും മൂലത്തിൽ മന്ത്ര
 റിൽ പരം പദ്യങ്ങളെക്കൊണ്ടു വിസ്തരിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ള
 പ്രസ്തുത കഥയെ എഴുത്തച്ഛൻ. എഴുത്തറയിൽ പരം വരി
 കളെക്കൊണ്ടാണു വിവർത്തനം ചെയ്തിട്ടുള്ളതു്. ഇതിൽ
 നിന്നും മഹാഭാരതത്തിന്റെ മറ്റു ഭാഗങ്ങൾ ചുരുക്കിയ
 തുപോലെ മൗസലപർവ്വം ചുരുക്കിയിട്ടില്ലെന്നു മാത്രമല്ല
 അല്പമൊന്നു വിപുലമാക്കിയിട്ടും ഉണ്ടെന്നു വെളിപ്പെടു
 ന്നു. എഴുത്തച്ഛൻ തർജമയഥാശ്രുതമായ രീതിയെ അ
 ല്ല അവബദ്ധംബിച്ചിരിക്കുന്നതു്. മൂലത്തിൽ അസംഗത
 ങ്ങളായി തനിക്കു തോന്നുന്ന ഭാഗങ്ങളെ ഉപേക്ഷിക്കുക
 യും സംഗതങ്ങളെന്നു തനിക്കു തോന്നുന്ന ഭാഗങ്ങളെ ഔചി
 ത്യബദ്ധിയോടുകൂടി കൂട്ടിച്ചേർക്കുകയാണു് പതിവു്. ഈ
 മൗസലപർവ്വത്തിൽതന്നെ ഇതിനു ദൃഷ്ടാന്തങ്ങൾ ധാരാള
 മുണ്ടു്.

യുധിഷ്ഠിരന്റെ രാജ്യഭരണംകൊണ്ടുള്ള ഗുണങ്ങളെപ്പറ്റി മൂലത്തിൽ ഒന്നു പറഞ്ഞു കാണുന്നില്ല. എന്നാൽ എഴുത്തച്ഛനാകട്ടെ,

ഭരതമേഘയനഹുഷരാഘവ
 കരുപുരുപുരുരവാ ഭഗീരഥ
 സഗരമാന്ധാതുപ്റ്റുനളശിബി
 നൃഗ,തിമി,ബലി രഘസുഹോത്രാദി
 പലപലദിവ്യനരപതിവീര
 രലസഭാവം കൈവെടിഞ്ഞുഭൂതലം
 പരിപാലിച്ചനാളിവണ്ണം വന്നതി
 ല്ലൊരുസൗഖ്യം പ്രജാസമിതിക്കന്തനം

പ്രഥംവീചാലകൻ ഗുണവാണനാകിൽ
കൃത്യഗുണത്തിലും കലിയുഗം നല്ലു.

എന്നിങ്ങനെ വർണ്ണിക്കുന്നു. സാക്ഷാൽ സത്യയ
മാദിനിഷ്ഠനും സർവ്വേശഭക്തനുമായ ധർമ്മജന്റെ രാ
ജ്യഭരണസമ്പ്രദായത്തെപ്പറ്റിയും അതിന്റെ ഫലത്തെ
പ്പറ്റിയും അറിയുന്നതിനു വായനക്കാർക്കു ജിജ്ഞാസയു
ണ്ടാകാതിരിക്കയില്ലെന്നും അതിനെപ്പറ്റി രണ്ടുവാക്കെ
കിലും പറയാതിരിക്കുന്നത് വാസ്തവത്തിൽ കൃതഘ്നത
യുടെ ഒരു ലക്ഷണമായി തീർന്നുകാണിയുണ്ടെന്നുമുള്ള
ഒരു വിചാരവും എഴുത്തച്ഛനുണ്ടായിരിക്കാം.

ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്രവിശാരദനായ നഹമദേവനെക്കൊ
ണ്ടു പറയിക്കുന്ന കലിയുഗധർമ്മവും മൂലത്തിലുള്ളതല്ല.
ഏതേംഗമവും വാസ്തവവുമായ വർണ്ണന ഉപേക്ഷിച്ചാൽ
ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ ജീവൻ തന്നെ നഷ്ടമായിപ്പോകയില്ലേ
എന്നു സംശയിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു.

ഇനിയുള്ള കാലംകലിയുഗമത്രേ
മുനിജനങ്ങളും മറഞ്ഞുപോമെല്ലോ
മഴയും പെയ്തയില്ലിനിവേണ്ടുന്നേരം
വഴിയേഭ്രമിയും വിളകയില്ലല്ലോ
കൊടിയകാറ്റുണ്ടായ് മരങ്ങളും വീഴും
പടുതീയും പിടിപെടും ഗൃഹം തോറും
ചതിച്ചുകൊൽകയും പൊളിപറകയും
വിധിച്ചുകർമ്മങ്ങളവചെയ്യായ്ക്കയും
പിതൃക്രിയകളും വഴിയെപെയ്തയി-
ല്ലതിക്രമിച്ചിടും ഗുരുജനത്തെയും

നിജകലവിദ്യ പഠിക്കയില്ലാതും
 പ്രജകളോ നന്നായ് വരികയില്ലല്ലോ
 ദ്വൈജന്മാർ പൂണന്തർക്കകയില്ലാതും
 ഭജനം മററില്ല കൃപയുമില്ലാതും
 നൃപന്മാർനാട്ടിലുള്ളവരോടുകൂടും
 കവൻമാർജിഷം വെറുതെവിത്തവു
 ഉരുട്ടാഴിഞ്ഞിട്ടില്ലാതവനുമതും
 പഠിക്കും കല്യാടത്തിനും കളവത്രേ
 കലിയുഗത്തിലുള്ളവസ്ഥകളിവ
 പലതുമിങ്ങനെ പറയുന്നു പാതാൽ

എഴുത്തച്ഛൻറെ സ്വമനോധർമ്മം എത്ര മഹത്തരമായിരിക്കുന്നു. ഇപയിൽ ഒന്നെങ്കിലും ഇന്നു നടക്കാത്തതായിട്ടുണ്ടോ? കവികൾ ക്രാന്തദൃഷ്ടികളാണെന്നു പറയുന്നതിൽ എത്രമാത്രം വാസ്തവമുണ്ടെന്ന് ഇതുകൊണ്ടുതന്നെ നമുക്കു മനസ്സിലാൻ കഴിയും.

സാംബൻ പ്രസവിച്ചു ഇരുമ്പുലക്ക രാകിപ്പൊടിച്ചു സമുദ്രത്തിൽ കലക്കി എന്നുള്ളതും സമുദ്രത്തിൽ കലക്കിയ പൊടി അടിഞ്ഞുകയറി തീരപ്രദേശത്തിൽ ഏകതൃണങ്ങളായി വളൻ എന്നുള്ളതും രാകാതെ ശേഷിച്ച കഷണം സമുദ്രത്തിൽ നിക്ഷേപിച്ചുകൊടുത്തു എന്നുള്ളതും മത്സ്യവിഴുങ്ങിയ ആ കഷണം മുക്കവനിയിൽനിന്നും ലഭിച്ചു വ്യാധൻ അതുകൊണ്ടൊരു ശരമുണ്ടാക്കി എന്നുള്ളതും എഴുത്തച്ഛൻ ഭാഗവതത്തിൽ സ്വീകരിച്ചിട്ടുള്ളതാണ്. മൂലത്തിൽ അത്ര സ്പഷ്ടമായൊന്നും പ്രതിപാദിച്ചിട്ടില്ല.

ധനഞ്ജയൻ താനും ഭഗവാനേകഃബ്രഹ്മാൻ
തനിയേശ്രീമപാരകയകപ്രേക്ഷാൻ
അരവിന്ദോതദവപുരഹരാലിക
ഉരവിന്ദാക്ഷനെ സ്തുതിചെയ്തീടിനാൻ.

ഈ ഭാഗവും മൂലത്തിലുള്ളതല്ല. കൃഷ്ണഗാഥയിൽ കാണുന്നുണ്ടുതാനും. മൂലത്തിൽ ഭാഗ്യകനെ അയച്ചു് അർജ്ജുനനെ പാരകയിൽ വരുത്തിയെന്നാണു്. ഭക്താശ്രസരനായ അർജ്ജുനൻ തനിയെ പാരകയിൽ എത്തി എന്നു പറയുന്നതു് കരേകൂടി നന്നായിരിക്കുന്നു.

ഭഗവദ്ദ്യോഗപരിചോടുകണ്ടു
ഭഗവതദകതനുലവരം ചൊല്ലിനാൻ
തിരുമനസ്സുന്തൊന്നാറിയാഞ്ഞിങ്ങുള്ളിൽ
പരിതാപം പാരം മമഭഗവാനേ.

എന്നിങ്ങനെ തുടങ്ങുന്ന ശ്രീകൃഷ്ണാലവസംവാദം ഭാഗവതത്തിൽ നിന്നൊടുത്തുചേർത്തതാണു്. മൂലത്തിൽ ഇങ്ങനെ ഒരു സംഭവത്തെപ്പറ്റിറെറ രേഖകളോലും പറഞ്ഞിട്ടില്ല.

ഇതുപോലെതന്നെ പാരാവതിയിൽ കണ്ട ഉൽപാതങ്ങളെപ്പറ്റിയുള്ള വർണ്ണനയും കൃതമർമ്മവും സാത്വകിയും തമ്മിൽ പിണങ്ങാനുണ്ടായ കാരണത്തെപ്പറ്റിയുള്ള വിവരണവും കാലനിലകണ്ടു് ഗാന്ധാരിയുടെ ശാപം യഥാർത്ഥമാക്കാൻ ഭഗവൻ നിശ്ചയിച്ചതായി മൂലത്തിൽ കാണുന്ന കാര്യവും ഏഴുത്തച്ഛൻ ഉപേക്ഷി

മുതലിരുന്നു ഇനിയും ഇതുപോലെ പല സന്ദർഭങ്ങളും മൗസലപർവ്വത്തിലുണ്ട് വിസ്തരഭയത്താൽ ചുരുക്കുന്നു.

മൗസലം എന്തു പഠിപ്പിക്കുന്നു.

ശ്രീകൃഷ്ണൻ്റെ ബലംവച്ചുകൊണ്ട് അഹങ്കാരികളായിരുന്ന യാദവന്മാർക്ക് വന്ന അനുഭവം സാധാരണ ലോകഗതിയിൽ കാണുന്നതുതന്നെയാണ്. യാദവന്മാർ നിസ്സാരകാരണത്തിൽ സാമ്പ്രകികക്ഷിയും കൃതവർമ്മകക്ഷികളുമായി പിരിഞ്ഞു അന്യോന്യം തമ്മിൽ തല്ലി മരിക്കയാണല്ലോ ചെയ്തത്. ഭിന്നിപ്പിച്ച് സമുദായങ്ങളെ നശിപ്പിക്കുന്നതിനുള്ള പ്രധാന കാരണമാണെന്നും അഹങ്കാരം ഒടുവിൽ നാശഹേതുവാണെന്നും ഇതിൽനിന്നു നമുക്കു പഠിക്കാം. ബലരാമൻ്റെ അനുഭവം എന്തായിരുന്നു. ബലവീര്യപരാക്രമശാലിയായി അദ്ദേഹം വിചാരിച്ചാൽ യാദവന്മാരുടെ വഴക്കൊതുക്കിത്തീർക്കാൻ സാധിക്കയില്ലേ. അതിനു അദ്ദേഹം ഒരുങ്ങിയോ? സമുദ്രത്തിൽ ചാടി ആത്മരത്നമെന്തെന്നു കയല്ലേ ഉണ്ടായത് വിനാശകാലത്തിൽ വിപരീതബുദ്ധിയാണു സകലർക്കും ഉണ്ടാകുന്നത്. ഒരു പക്ഷേ വിധിയുടെ അലഘ്വനീയമായ മഹിമാതിശയത്താൽ തൽക്കാലം ഒന്നും തോന്നാതെപോയി എന്നു വന്നിരിക്കാം. ഏതായാലും ഭവിതവൃതബുദ്ധിയെ സിതന്നെ എന്നുള്ളതിനു തക്കമില്ല.

വില്ലാളിവിരനായ അർജ്ജുനൻ, കൗരവയുദ്ധത്തിൽ പ്രധാന ഭാഗഭാഷായി അനവധി മഹാരഥന്മാരെ കൊന്നൊടുക്കിയ ആ ലോകൈകവിരൻ ഒടുവിൽ എന്തുപറ്റി. ലോകയിൽനിന്നു കയറ്റിക്കൊണ്ടുപോയ ധ

നവും സ്രീകളേയും കാട്ടാളന്മാർ അപഹരിച്ചു. അവർ രോടെതിത്തുനിൽക്കുന്നതിന് അദ്ദേഹത്തെക്കൊണ്ടു സാധിച്ചില്ല. ഗാന്ധിവും എടുത്തുകൊണ്ടു നടക്കാൻതന്നെ അദ്ദേഹം അശക്തനായിതീർന്നു.

ബുദ്ധിയും ബലവുംപിന്നെ തേജസ്സും പ്രതിപത്തിയും ഭവകാലത്തിലുണ്ടാകും മരിച്ചായാൽ നശിച്ചുപോം. കാലമുലംസവ്മെന്നീജ്ജഗൽബീജം ധഞ്ജയ കാലംതന്നെയെടുത്തിടുമിതുവീണ്ടും യദൃച്ഛയാൽ

മുലത്തിൽകാണുന്ന ഈ ഭാഗം എത്ര അത്ഭവത്തായിരിക്കുന്നു.

കാലമാണു സർവ്വത്തേയും സൃഷ്ടിക്കുന്നത്. കാലംതന്നെ എല്ലാം നശിപ്പിക്കുകയുമുണ്ടായി. അജ്ഞാന ബലവീര്യപരാക്രമങ്ങൾ ഉണ്ടായതു നല്ലകാലത്തിന്റെ മഹാത്മ്യം നിമിത്തമായിരുന്നു. കാലം മാറിയതോടു കൂടി ബലവീര്യാദികളും അസ്തമിച്ചു. ലോകത്തിന്റെ അവസ്ഥയാണിത്. ഇതിൽ ക്ലേശിച്ചിട്ടാവശ്യമില്ല. ലോകത്തിൽ മഹാനാഷ്ടങ്ങളാകുന്ന അനഭവംതന്നെ; ശ്രീകൃഷ്ണനും ഉണ്ടായി. ആ ജഗദന്തർയാമിക്കും വിധിയെ മാറ്റിനിത്തുവാൻ സാധിച്ചില്ല. നിസ്സാരനായ ഒരു വേടന്റെ അന്വേദം അദ്ദേഹവും ദിവ്യപദം പ്രാപിച്ചു ഇതിൽനിന്നെല്ലാം വിധിക്കാണു് സർവ്വപ്രാധാന്യമെന്നും അതിനെ മാറ്റിനിത്താൻ അവതാരപുരുഷനാഷ്ടപോലും സാധിക്കുകയില്ലെന്നും നാം മനസ്സിലാക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു.

വൃത്തം. ദ്രാവിഡവൃത്തമായ അന്നനടയാ
൯ മൗസലപദ്യത്തിലെ വൃത്തം. അതിനു വൃത്താകാര
ത്തിൽ കൊടുത്തിരിക്കുന്ന ലക്ഷണംതന്നെ ഇവിടെ പ
കർത്താം.

“ലഘുപൂർവ്വംഗുരപരമീമട്ടിൽ ദ്വ്യക്ഷരംഗണം
ആറെണ്ണം മദ്ധ്യയതിയാലലിതം മുറിക്കളിപ്പും
ആരംഭേനിയമംനിത്യമിതന്നനടയെന്നശീൽ”

പാദമൊന്നിനു മൂന്നുലഘുവും പിൻഗുരവുമായിട്ട്
ഇൗരണ്ടക്ഷരമുള്ള ഗണം ആദ്യം, നടുക്കയതി ചെ യ്തു
പാദത്തെ രണ്ടലുമായിട്ടു മുറിക്കണം, രണ്ടു മുറിയുടേയും
ആദ്യഗണത്തിൽ മുൻലഘു പിൻഗുര എന്നുള്ള നിയമം
അവശ്യമനുഷ്ഠിക്കണം. ശേഷം നാലു ഗണങ്ങളിൽ തെ
ററിയാലും തരക്കേടില്ല. ഇതു് അന്നനട.

ഒളഴ്ങ,
19—11—1114.

ശാസ്ത്രി മഹോപാദ്ധ്യായ,
കെ. എസ്. നീലകണ്ഠനണ്ണി.

ശ്രീ മഹാഭാരതം.

മൗസലപർവ്വം.

ഹരിഃ ശ്രീ ഗണപതയെ നമഃ. സുവിഷ്ണുമസ്തു.

വരികരികിരികിളിമകളേനീ
വരിനെല്ലിനാവലരിവരുത്തെള്ളം
നവനാളികേരസലിലവുപാലം
നവനീതമോടുതളുകദളിയും
മധുസിതാദിയുതരുവൻവൈകാതെ
മധുരമാംവണ്ണം പരകശേഷവും
ഹരിമുരവൈരി നരകാരിശൗരി
കരിപരിവൃദ്ധപരിതാപഹാരി
ദുരിതനാശനനമരാരിവൈരി
ചരിതരീതികളുരചെയ്തീടുക
വീരവോടുകാലം ക്ഷുധാതൈവൃഥാ
നരജനനംനീ സഫലമാക്കണം
ശുകതരുണികൾ മണികളുമായി
സുഖംവരുമാറു പറഞ്ഞാളന്നേരം
മനസാവിഷ്ണുരാതനം വൈശമ്പായ
നനാംമുനിവരനൊടു ചോദിച്ചിതു

നയനമീനനാ നരപതിവാനോ-
 രയനംപ്രാപിച്ചോരനന്തരം തൃപൻ
 പിതൃപതിസുതൻ പ്രവർത്തിച്ചതെന്തു
 മധുരിപുനാഥനനുഷ്ഠിച്ചുവാറും
 തദനുവൈശമ്പായന മുനിവരൻ
 മുദിതനായുടനരുഠഭവയ്ക്കീടിനാൻ
 ശ്രുണുനരവരകഥാശേഷംചൊൽവൻ
 ഗുണവാണാകിയ തൃപതിധർമ്മജൻ
 ധരണീമണ്ഡലംപരിപാലിച്ചുവാ-
 ളുരചെയ്തീടുവാൻ പണിയത്രേതുലോം
 ഭരതമേഘയനഹൃഷരാഘവ
 കരുപുരുപുരൂരവാഭഗീരഥ
 സഗരമാന്ധാതുപുഷ്പനളശിഖി
 തൃഗനിമിബലിരഘുസുഹോത്രാദി
 പലപലദിവ്യനരപതിവീര-
 രലസഭാവംകൈ ചെടിഞ്ഞുഭൂതലം
 പരിപാലിച്ചുനാളി വണ്ണവന്നതി
 ജ്ഞാരുസൗച്യംപ്രജാസമൃദ്ധിഷണനം
 പൃഥിവിപാലകൻ ഗുണവാണനാകിൽ
 കൃതയുഗത്തിലും കലിയുഗംനല്ല
 അധർമ്മവിത്തെങ്ങും മുളയാതെഭവി
 സ്വധർമ്മനിഷ്ഠയാചസിച്ചിതുലോകം
 അഥമുപ്സത്താരാം വരിഷവുംവന്നു
 പ്രതിഭയങ്ങളായുടനടനടൻ
 പെരികെടുന്നിമിത്തവും കാണാത്തുനൂ

20

30

40

പരിതാപപ്രകാശം യുധിഷ്ഠിരനപ്പോൾ
 അതു സഹദേവനോടുപറഞ്ഞപ്പോൾ
 കൃതകന്വുണ്ടെന്നവനുരചെയ്തു
 ഇനിയുള്ള കാലം കലിയുഗമത്രേ
 മുനിജനങ്ങളും മറഞ്ഞുപോമല്ലോ
 ഭൃത്യംപെയ്തയില്ലിനിവേണ്ടനേരം
 വഴിയെഭ്രമിയും വിളകയില്ലല്ലോ
 കൊടിയകാറ്റുണ്ടായ്തരങ്ങളും വീഴും
 പടുതീയും പിടിപെടുംഗ്രഹംതോറും
 ചതിച്ചുകൊൽകയുമ്പൊളിപറകയും
 വിധിച്ചുകർമ്മങ്ങളുവെച്ചായ്തെയ്യും
 പിതൃക്രിയകളും വഴിയെപെയ്തയില്ല-
 തിക്രമിച്ചീടും ഗുരുജനന്തെയ്യും
 നിജകലവിദ്യ പഠിക്കയില്ലാതും
 പ്രജകളെന്നാസ്തുരികയില്ലല്ലോ
 ദ്വൈജന്മാർ പുണന്ത്രൽകളകയില്ലൊരു
 ഭജനം മററില്ലകൃപയുമില്ലാപ്പും
 നൃപന്മാർ നാട്ടിലുള്ള വരോടുകടും
 കവൻമാർ ജ്ജിഷ്ടം വെറുതെവിത്തവും
 ഉരുട്ടൊഴിഞ്ഞിട്ടില്ലൊരുവനുമതും
 പടിപ്പുംകളോടത്തീനും കളവത്രേ
 കലിയുഗത്തിലുള്ള വസ്ഥകളിവ
 പലതുമിങ്ങനെ പറയുന്നപാർത്താൽ
 പൊരുതിയില്ലേതുമവനിയിലിനി
 പ്പറപ്പെടുകവേണ്ടതുവൈകാതെന്നും
 ഇതു സഹദേവൻ പറഞ്ഞിരിക്കുമ്പോൾ

50

60

യദുകുലനാശംഭധിതികേരുകാശി
 ഇവണ്ണതാപസനരൂപൈഷ്ടിനി
 നവനിനായകൻ തൊഴുതുചോദിച്ചു.
 കിമപിവിസ്തരിച്ചുരുളിച്ചെയ്യണം
 കമലനേത്രൻ തന്നുടെലോകപ്രാപ്തി
 യദുകുലമെല്ലാമൊടുങ്ങിയവാരും
 കുതുകമോടുടനരുളിച്ചെയ്യണം
 തെളിഞ്ഞുവെശമ്പായനനരൂപൈഷ്ടി
 കളികരുകേരുകൈകിൽ കമലാക്ഷൻതൻ

70

വിളയാട്ടംമായാമഹിമയുമെല്ലാം
 വിളങ്ങിടംനിജനിലയപ്രാപ്തിയും
 ധരണീപല്ലഭൻ കരുണാവാരീധി
 സരസിജനേത്രൻ തിരുവടിച്ചദാ
 വിളങ്ങുംപോരകാപുരിയിലാമ്മാറു
 തെളിഞ്ഞുവാഴുന്നാളകമേചിന്തിച്ചാൻ
 ദൈവണ്ണഭൂമിഭരംകളഞ്ഞുഞാൻ
 ചെറിയഭാരതസമരപ്രാജ്ഞാൽ
 ദൈവകൃട്ടംദൃഷ്ടരൊടുങ്ങിക്കേവല-
 മൊരുക്രട്ടംദൃഷ്ടരുളവായുവന്നു
 മമസുതന്മാരായവർക്കൊരുനാളം
 ശമനമാരാലുംവരികയുമില്ല

86

അപരെയുംകൂടെയൊടുക്കിക്കൊള്ളുവാ-
 നവകാശമെന്നോത്തിരുന്നരുളുമ്പോൾ
 ഭൂതദോഷവസിഷ്ടകാശ്യപാ-
 ല്ലവിലതാപസരൊരുമിച്ചുകദാ

90

ഭഗവാനെക്കാണമെന്നെഴുന്നള്ളുന്നേരം
 ഭഗവൽപുത്രന്മാർപലരുമൊന്നിച്ചു
 മുനികളെക്കണ്ടു മനസിചിന്തിച്ചാർ
 ഇന്ദ്രിയാവരൈനാം വലയ്ക്കേണമിപ്പോൾ
 ഝടിതിസാംബനൈച്ചമയിച്ചീടിനാ-
 രുടലുംഗർഭിണിയുടെവടിവാക്കി
 മുനിവരന്മാർതൻതിരുമുവിൽപച്ച

100

വിനയംഭാവിച്ചതൊഴുതുചോദിച്ചുശർ
 ഇവൾപെറുന്നതു പുരുഷനോപെണ്ണോ
 ദിവസമേതെന്നുമാരുളിച്ചെയ്യണം
 അതുകേട്ടുവ്യാസ്യമവരുംനോക്കിക്ക-
 ണ്ടതിനൊരുത്തരമരൾചെയ്തീടിനാർ
 അടുത്തിരിക്കുന്നിതിവരുംകുപേറിപ്പോൾ
 പടുതപമേറീടുമിരുമ്പുലക്കയ-
 തതിനാലൈകലംമുടിയുംനിങ്ങൾക്കെ-
 ന്നതിനുകില്ലില്ലെന്നതുമരൾചെയ്താർ
 മുരമിപുമതമറിഞ്ഞുമാമുനി

110

വരന്മാരുംവിരഞ്ഞെഴുന്നള്ളീടിനാർ
 സകലലോകനായകനെയും കണ്ടു
 ഭഗവതുകുന്മാർ മറഞ്ഞിതക്കാലം
 ചിരിച്ചുഭേഷിച്ചുനടന്നുബാലന്മാർ
 വിറച്ചുസാംബനംപ്രസവിച്ചീടിനാൻ
 ഇരിമ്പുലക്കകണ്ടതിഭയംപൂണ്ടു
 പരൻപുരുഷനോടുണർത്തിച്ചീടിനാർ
 യദുരാജൻതന്നോടറിയിക്കുന്നതു
 മധുരിപുതാനമതുകേട്ടുന്നേരം

അവരും ഭൂപാലനൊടുപറഞ്ഞിതു 120

മവനീശൻതാനും പുനരരചെയ്താൻ
ഇരിമ്പുലക്കയതവിലംനിങ്ങളു
മരംകൊണ്ടുരാകിപ്പൊടിച്ചുവൈകാതെ
കലക്കകാഴിയിൽ പുനരെന്നാലുമി-
ക്കുലത്തിനനാശമിളക്കരുതല്ലൊ
അതുപൊടിച്ചുവരുദധിയിലിട്ടാ
രതുപൊഴുതൊരുകഷണംശേഷിച്ചു
അതുസമുദ്രത്തിലെറിഞ്ഞതുമാരു
പുറ്റുരോമംചെന്നു വിഴുങ്ങീതന്നേരം

വലയിൽകിട്ടിമത്യുപംകൈവർത്തന 130

കൊലചെയ്തുകീറിയതുനേരംകണ്ടു.
എടുത്തുകാട്ടിനാനിരിമ്പുതൻഖണ്ഡം
കൊടുത്താൻകാട്ടാളൻതനിക്കവൻതാനും
ഒരുശരംതീർത്താനതുകൊണ്ടുക്കാലം
ഇരിമ്പുലക്കതൻപൊടിയായുള്ളതു
തിരവായുടേവന്നടിഞ്ഞുതീരത്തു
വിരവോടേരകത്തുണമായുണ്ടായി
ധനഞ്ജയൻതാനും ഭഗവാനെക്കാണാൻ

തനിയെശ്രീമദ്ഭാഗവതകയകംപുക്കാൻ 140

അരവിന്ദോരുവപുരഹരാദിക
ഉരവിന്ദാക്ഷനെ സ്തുതിചെയ്തീടിനാൻ
തെരുതെരെഭാഗവതിയിലക്കാലം
പെരിയദുർന്നിമിത്തവും കാണാത്തു
പുരവാസികളോടൊരുചെയ്തീടിനാൻ
മുരഹരനായപരമപുരുഷൻ

അടുത്തിതാപത്തിന്നതിന്നായിട്ടത്രെ
 കടുപ്പമേറുംദുർന്നിമിത്തംകാണുന്നു
 ഇവിടംകൈവിട്ടുപുറപ്പെടുകനാം
 പവിത്രമാംതീർത്ഥപ്രവരമാടുവാൻ
 ഭഗവദുദ്യോഗംപരിചൊടുകണ്ടു

150

ഭഗവതഃകൃതനലവരംചൊല്ലിനാൻ
 തിരുമനസ്സുന്തന്നറിയാഞ്ഞിങ്ങുളളിൽ
 പരിതാപംപാരംമമഭഗവാനേ!
 അടിമലരിണയൊടുചേർത്തിടണ-
 മടിയനെപ്പുനരിനിമടയാതെ
 വെടിയാതെപോററിയുതിയുമില്ലേതു
 മടിയനുപിരിഞ്ഞിരിപ്പതിന്നേതും
 അതുകേട്ടുദേവനരുൾചെയ്തീടിനാൻ
 മതിമാനക്ഷമുലവരോടന്നേരം
 ചറഞ്ഞീടാമമപരമാർത്ഥമെങ്കി

160

ലറിഞ്ഞുകൊണ്ടാലും വികല്പംകൂടാതെ
 പിരിഞ്ഞിരിക്കയില്ലൊരിക്കലുംഞാനോ
 നിറഞ്ഞിരിപ്പൊരുപരമാത്മാവുഞാൻ
 ഇവണ്ണമാത്മാനമുപദേശിച്ചുട
 നചനെയുമയച്ചിതുഭഗവാനും
 വിദൂരരോടുചൊല്ലുകകൌഷാരവി
 റ്റുദയേഞാൻപുനരിരിക്കുമെന്നാതും
 അരുൾചെയ്തന്നേരംതൊഴുതവൻതാനും
 നരനാരായണാശ്രമംപ്രതിപോയാൻ
 പുനരഥയദുവരന്മാരുമായി

170

കനിവിനോടു കൂടെഴുന്നള്ളിനാഥൻ
 സമുദ്രതീർത്ഥസ്നാനവും കഴിച്ചുവ
 രമന്ത്രപുജയും കനിവൊടേ ചയ്ക്കാർ
 പിതൃക്കൾക്കു തൃപ്തിവരുത്തിവൈകാതെ
 യദുക്കൾദാനവും ദ്വിജനാഷ്ട്രൈ ചയ്ക്കാർ
 കളമോല്പദ്രഷണവസ്ത്രങ്ങളും
 ലലങ്കരിച്ചുവരഹകരിച്ചേറ്ററം
 ഭജിച്ചു മദ്യവും ഝടിതിസേവിച്ചു
 ഭജിച്ചിതു ഗേവതിയേയും നന്നായ്
 മദിച്ചു തന്നത്താനറന്നയാദവ-

180

രൂദിച്ഛൊരരജോ ഗുണബലത്തിനാൽ
 ശമപ്രധാനമാനസന്മാരനേരം
 ഭ്രമിച്ചുനാണവുമകലൈക്കെവിട്ടാർ
 പതകംഭാരതസമരം മൂലമായ്
 കൃതവർമ്മാവു സംസാശ്വകിയുമുണ്ടായി
 പരസ്പരമുള്ളിലവിടെ സ്വപലും
 പെരുത്തിതു ചുത്തിൽ പറഞ്ഞാരനേരം
 വചസാവനീലജയമതു മൂലം
 നിശിതമായു ധമെടുത്താരനേരം

പകത്തുതങ്ങളിൽ കലഹിച്ചാരേറ്ററം
 പകച്ചിരത്തിനാരിരുക്രാ യ്ക്കമ്മിൽ
 പടുതപമോടുടനടുത്തുവെട്ടിയും
 തടുത്തു മന്ദുകൾതൊടുത്തുടനടൻ
 മഴപെയ്യും വണ്ണം പൊഴിഞ്ഞു മന്ത്രോത്തം
 പഴകളെപ്പോലെ യെഴുകി ചോരയും
 മുറിഞ്ഞു വിഴ്കിയു മുടനേചാകയും

190

ചറഞ്ഞുനീല്ക്കവേകഴുത്തുക്കയ്യം
 ജനകനെപ്പത്രംമകനെത്താതനം
 കനിയുനെജ്യേഷൻകനിയുൻജ്യേഷനെ
 മരുമകനെമാതുലനുംകൊല്ലുന്നു
 മരുമകനമ്മാവനെയുംകൊല്ലുന്നു
 ശിവശിവശിവ! ശിവശിവശിവ!
 ഭവഭവഭയഹരമൃഗശിവ!

200

ഹരഹരഹരഹരഹരഹരഹര!
 പുരഹരസ്മരഹരമൃതിഹര!
 ചെരികെന്നന്നമാധവനുമെമൊയ-
 ഞ്ഞൊരുവസ്തുപുനരരുതാതെയുണ്ടോ
 ശരചാപാദികളൊടുങ്ങിയശേഷം
 വിരവോടേകത്തുണകണിശത്താൽ
 തെരുതെരൈത്തമിൽപ്രഹരിക്കുന്നേരം

210

മരണത്തിന്നോറമെടുത്തായിതുലോ
 മദചരവശമനസാസുതപരം
 യദുകലവരമിതമേരക-
 ത്തണമേറുതെരുതെരൈമരിച്ചുടൻ
 കണപമായ് വന്നുശിവശിവചിത്രം
 ഒടുങ്ങിക്കൂടിയോരളവതുകണ്ടു
 ദൃശനായുള്ളൊരുബലഭദ്രരാമൻ
 സമുദ്രത്തിൽചാടി മുഴുകിവൈകാതെ
 സമതപമോടനന്തനെയുംപ്രാപിച്ചു
 ഭഗവാനഗ്രജനഭഗതികണ്ടു

220

സുഖമേയോഗപുണ്ടിരുന്നരുളിനാൻ
 അവനീഭാരവുമഖിലതീർന്നത-

നവ താരകായും കൃതമായ് മിക്കതും
 ഇനിയെകണ്ഠമാംപദംപ്രാപിച്ചിടാ
 മിനിക്കകാലംവൈകരുതല്ലോദ്യഥാ
 നിനച്ചുവാദേവൻ വലത്തേ. ശ്രീപാദ
 മണച്ചിടഞ്ഞത്തുതുടതന്മേൽവച്ചു
 നിവിന്റുജ്ജ്വലമിരുന്നരുളിനാൻ
 പവനൻതന്നെയുടക്കിനിശ്ചലം
 അടച്ചുമുലാധാരവുമുറപ്പിച്ചു
 പടുതപമോടുകണ്ഡലിനീശക്തിയെ
 ജപിപ്പിച്ചുമേന്മൽസുഷുപ്തയാചക്ര
 കലഞ്ഞെയുമൊക്കെട്ടുവിപ്പിച്ചോരോനോ
 ഭാഗനകർമ്മണ്ഡലത്തോടുതട്ടി
 ഭ്രമനമണ്ഡലത്തിനെയുംപിന്നിട്ടു
 സഹസാമൂന്നഗ്നികളുമായ് പീയൂഷ
 കിരണമണ്ഡലത്തോടുചെന്നുതട്ടി
 വിയത്തൊഴുകിട്ടമമൃതധാരയാ-
 ലയിച്ചുമുലാധാരവുങ്കളർപ്പിച്ചു
 സപദിബ്രാഹ്മർണ്ഡവുമതുളളിൽ
 തപസായോഗമോടിരുന്നരുളുമ്പോൾ
 ശ്രീഭൂവനമൊക്കെനിറഞ്ഞതേജസാ-
 പവനനെജ്ജയിച്ചുമൃതപ്ലാവനം
 വിരവോടുചേർത്തുനൈകയിൽനിന്നു
 പരിചോടുധൃമംപറപ്പെടുവന്നരം
 നിരന്നൊരാൽത്തറമുകളിലാമ്മാറ
 ണിരുന്നരുളുന്നഭഗവൽപ്രാദത്തെ
 തുടന്നുനെക്കാണായിതുകാട്ടാളൻ-

230

240

മടുത്തിട്ടുമെല്ലെമറഞ്ഞുവൃക്ഷത്തെ
വിടപി കളുടെകിമപിസൂക്ഷിച്ചാ- 250

നടവിവാസിനാം കലജീവാന്തകൻ
മുസലശേഷനിമ്മിതശരധരൻ
മുസലിസോരേപസേരോജത്തെ
ശിതതരമായശരംപ്രയോഗിച്ചാൻ
വിധിവിഹിതത്താലതുമതുനേരം
ഇരമ്പുലക്കതൻകഷണംകൊണ്ടുള്ള
ശരമായ് വന്നിതുപുനരതുചെന്നു
ഭഗവല്ലാഭാംഭോരുഹത്തിനുകൊണ്ടു
ഭഗവാൻതന്നുടെ മതമതാകയാൽ

വഴിയേ കാട്ടാളനടുത്തുചെന്നപ്പോ
ഉഴിനിലപൂണ്ടുതെഴുതുവീണവൻ
അടിയനേതുചൊന്നറിഞ്ഞീലപോറീ!

ഉടമയോടെനെപ്പരിപാലിക്കണം
മുനിവരന്മാർമാനസത്തിലുംഗോപ
വനിതമാർമൂലത്തടത്തിലുംപത്മാ
കരത്തിലുംനല്ലബലിശിരസ്സിലും
പുരരിപുദേവഹൃദയത്തിങ്കലും
വിധികരതലങ്ങളിലുംഽഗ്രതമ
ഹൃദയനായികാദൃഷ്ടപുസ്സിലും
വിളങ്ങിടംതവപദസരോരുഹ

തലത്തിങ്കൽമമശരമേല്പിപ്പതി
ന്നൊരുതിരുവുള്ളം കലന്നതെന്തയ്യോ!
മുരഹരനാരായണനരകാരേ!
ചരണതാരിണശരണംദൈവമേ!

260

270

കരുണാവാരിധേ ശരണമിദമേവമേ!
 തിരുമെയ് കണ്ടുളളിലിവനാനന്ദവും
 ശരമേല്പിച്ചതുനിനച്ചുഭീതിയും
 കനിവുകൊണ്ടൊരതുതവുംകൈക്കൊണ്ടു
 വണങ്ങിനാൻതെരുതെരെക്കിരാതനം
 ഭയപ്പെടേണ്ടതാനറിഞ്ഞത്രേനിന
 കയ്യുക്തമല്ലിതുവിധിവശാൽവന്നു
 ചതിച്ചെല്ലേൻനിന്നെക്കഴിഞ്ഞജന്മനി
 പ്രതിക്രിയപുനരതിന്നിതുമെടോ!
 നിനക്കിനിച്ചിരമമരലോകത്തു
 മനുഷ്യഭംഗീന്ദ്രവസിക്കാമെന്നുടെ
 മനുപ്രിയത്തിനുപലമതാകയാൽ
 കനക്കനിന്നിലുണ്ടെനിഷ്ടവാത്സല്യം
 അറിയാതെയൊരുശരണമകൊണ്ടുപുത
 ചരണമർച്ചിച്ചുനിമിത്താകാട്ടാളൻ
 ഒരുനാളുമൊരുപയാവരാതൊരു
 പരഗതിവന്നു ശിവശിവവിരൂഃ!
 ബഗമുഖബുദ്ധ്യാവിശിഖമപ്പിച്ചു
 വഗപ്രവരനായ് ചമഞ്ഞുകാട്ടാളൻ
 ധരണീദേവന്മാരതിശയഭക്ത്യാ
 സരസിജസുമതുളസിചത്രങ്ങൾ
 ചരണതാരിലനപഥമാരാധിച്ചാൽ
 വരുന്നൊരുപലമിനിക്കുചൊല്ലാമോ
 ഹരികരുണാവാരിധികീരാതന
 സുരലോകപ്രാപ്തികൊടുത്തനന്തരം
 തിരഞ്ഞുദാരുകൻഭഗവാനെക്കാണാ-

280

290

300

ഞ്ഞുരുവേദംപുണ്ടുനടന്നങ്ങോടിക്കോ-
 ടുഴന്നുതേരമായവനംവന്നുക-
 ണ്ടുഴന്നുവീണുടൻനമസ്കാരംചെയ്യാൻ
 ചതിച്ചതെന്തെന്റെ ഭഗവാനേമമ
 മതിഭ്രമംപാരംമുഴുത്തുകൂടുന്നു
 മൂറ്റുമൂറ്റലമായരുണമായൊരു
 പദതളിരിലെന്നൊരുശരമേല്ലാൻ
 ഞവകാശംവന്നതിഹഭഗവാനേ-
 ഭവദനമതമറിയാഞ്ഞെന്നുള്ളിൽ
 പരിതാപംപാരംവളരുന്നപോററി

310

ശരണം മററിലുകരണാവരിയേ!
 പിരിഞ്ഞുറിയുന്നീലൊരനാളുമിനി
 പിരിഞ്ഞിരിപ്പാനുമരുതുമെവമേ!
 ചതിപ്പാനല്ലീതുടങ്ങുന്നനാഥ!
 യദുപ്രവരമായവജഗന്നാഥ
 തിരുമനസ്സിചിന്തിതമെന്തെന്നതു
 തിരിയാഞ്ഞുദുഃഖംപെരുരാകുന്നുമേ
 നിറഞ്ഞുദുഃഖത്താലടിത്താരിൽവീണു
 പറഞ്ഞുദാരുകൻകരയുന്നനേരം

320

തെരുന്നനത്തേരുമുയന്നുമേല്ലോട്ടു
 വിളങ്ങുമായുധങ്ങളുമായന്നേരം
 നടുങ്ങിദാരുകനതുകണ്ടനേരം
 ചൊടുന്നനേകൃഷ്ണനരുൾചെയ്യിടാനാൻ
 തെരുന്നനെദപാരാവതികുചെന്നുനീ
 പറഞ്ഞിടേണമീയവസ്ഥകളെല്ലാ
 പടുതപമേറീടുമൊരുകാലത്തിന്റെ
 തടുത്തുകൂടാരുബലത്താലിക്കാലം

ഒടുങ്ങിപണ്ടുള്ള ജനങ്ങളെല്ലാമെ
 വെടിഞ്ഞിതഗ്രജൻധരണിതനെയും
 അവനിതനീതേവസിച്ഛതിനിനി 330

യവസിതമായിഭവിച്ചമാറായി
 അധികംസ്വസ്ഥനായിരുന്നതാൻതാന
 മധുനാഭഃസ്ഥനായ് ചമഞ്ഞതിനിയും
 വിരവിൽസ്വസ്ഥനായ് ചമയുമാറത്രേ
 വരുന്നിതെന്നതുമറിയിച്ചീടണം
 ഒരുത്തരുംപോരവതിയിലാമ്മാറ-
 ണിരിക്കാലാപാരം പിഴയ്ക്കുമിന്നിപ്പോൾ
 സമുദ്രരാജൻവന്നതിക്രമിച്ചീടും
 ഗമിച്ചുകൊള്ളണമതിന്നുമുന്നമേ
 ധനധാന്യാപ്തചകരണങ്ങളോടും 340

തനയദാരങ്ങളെയുംകടത്തിക്കൊ
 ണ്ടടനേപോകണം കീമപിവൈകാതെ
 ഝടിതിവാരിധിതകർമ്മവന്നിപ്പോൾ
 സൂതീയായവജ്ജനൈവാഴിക്കുന്നു
 മമനിയോഗമർജ്ജനനൊടുചൊൽക
 തദനുസർവ്വലോകരെയുംകൊണ്ടുപോയ്
 സദനംപാലിക്കുന്നതുമെല്ലാഃ ചൊൽക
 വിധിവാഹിതമിതൊഴിക്കരുതാർഷ-
 മതിനാരുംബേദിക്കരുതെന്നുംചൊൽക
 സകലലോകേശവചനമേവംകേ- 350

ട്ടകമേവന്നൊരുപരിതാപംകൊണ്ടു
 കഴൽതളിരിണപലവുരുക്രൂപി
 മുഴുത്ത പിന്തയാനടന്നുദാരുകൻ
 സനകനാരദപ്രമുഖന്മാരായ

മുനികളോടുംദേവകളോടുംകൂടി
 കമലജനൊടുംഗിരിസുതയൊടും
 വിമലനീശപരൻത്രിപുരനാശനൻ
 ത്രിഭുവനപതിഹരിസുരപതി
 വിഭുചപതികമലജാപതി
 ധരണിഭാരവുമഖിലംതീർത്താരോ

360

തരുണിമാരുമായ് രമിച്ചുനാരതം
 യദുകലകീർത്തിജഗതിചേർത്തുള്ളിൽ
 സുദൃശബ്രഹ്മവമ പശ്ചുവുംദീക്ഷിച്ചുകൊ
 ണ്ണുള്ളവില്ലാതൊരു കളികളാലക-
 ണ്ണളിരഖിലജന്മികൾക്കുംമോദിപ്പി-
 ച്ചിനിയേലിൽകലിയുഗത്തിങ്കലുള്ള
 മനുജർജഗതിവരുത്തിക്കൊള്ളു വാൻ
 പവിത്രകീർത്തിയുംവരുത്തിമേൽക്കുമേൽ
 ത്രിവർഗ്ഗവുംഭക്തജനത്തിനനൽകി

370

പരമമായുള്ള പദത്തെപ്രാപിപ്പാൻ
 ഒരുമിച്ചുനേരംതൊഴുതുസേവിച്ചാർ
 പുരഹരൻതാനുംകമലജൻതാനും
 പുരന്ദരാദിയുംമുനിവരന്മാരും
 മുദിതരായ് വേദങ്ങളെക്കൊണ്ടുനന്നായ്
 സ്തുതിച്ചുസേവിച്ചുതൊഴുതുകമ്പിട്ടാർ
 ഞ്ജശരീരനായിരുന്നടൻപ്രാണ
 വിജയമോടഗ്നിസുഷ്ട്മ് ഞതന്നുടെ
 വിരവോടുമേ ച്ചോട്ടുടൻജപലിപ്പിച്ചു
 കരയേററിവക്രങ്ങളുംദഹിപ്പിച്ചു
 സ്ഥിരയായോരുധാരണയാമുൽനി

380

ഹിരണ്യതേജസ്സംസദിതിദീപിച്ചു
 പുറപ്പെട്ടോരഗ്നിദേഹിപ്പിച്ചുദേഹം
 കുറച്ചിൽകൂടാതെനിറഞ്ഞൊരാഭ്യം
 ജഗത്തിങ്കലൊക്കെവിളങ്ങിക്കാണായി
 സുഖിച്ചുദിവ്യന്മാരതുകണ്ടേററവും
 പുരുഹൂതനീലമണിരുചിപോലെ
 തിരുനിറംപൂണ്ടുപുരുഷരൂപവും
 ഭൂസിന്ധവായ്ക്കാനായിതുസുരന്മാർക്കു
 മതിമറന്നൊരുപരമാനന്ദത്താൽ
 വളരെക്കല്പകപ്പതുമലർകോരി

390

ഞ്ജിരോടെചൊരിഞ്ഞിതുമഴുപോലെ
 തുടങ്ങിവാദ്യങ്ങളുലരിച്ചുപുന-
 റൊടുങ്ങാതെപാടുപലതരം കൂത്തു
 നടിക്കുന്നനല്ലനടന്മാരുംകോതു
 പിടിക്കുന്നകൂടിസ്തുതിക്കയുമെല്ലാം
 കമലസംഭവപുരഹരാദിക

ഉമരന്മാരുമായ് നടന്നുമെല്ലവെ
 പരമാത്മാവായപരബ്രഹ്മമൃത്തി
 പരമാനന്ദരൂപനെബ്ഭജിപ്പാനായ്
 നിജനിജലോകംഗമിച്ചാർക്കാലം

400

ഭജനീയൻതന്നെഭജിക്കയുംചെയ്യാർ
 പുനരുടൻപാരവതിയിൽമേവീടും
 ജനനിതന്നുടെ പതിയായുള്ളൊരു
 വസുദേവൻതന്നോടുരചെയ്യിടീനാൾ
 കസുമിതലതാതരുനിരകളും
 പെരികെമാഴ്കുവാൻതൊരുമുലമെത്തു

തരണിബിംബവംകരത്തിരിഷ്ണ
 തെളിവില്ലേതുംഭിക്കകൾ ങ്ങിപവും
 വിളങ്ങുന്നില്ലേതുംമനസ്സമാഴ്കുന്നു
 പവനനുംമാന്ദ്യം കറഞ്ഞുകാണുന്നു
 ഭവനങ്ങൾക്കുമില്ലൊരുനിറമേതും

410

ഉദധിതിത്ഥത്തിൽ കളിപ്പാൻപോയൊരു
 യദുകലവൃത്താന്തവംകട്ടിലേതും
 വരുവാനിത്രവൈകിയതുമെന്തിവ
 നരകന്നചിത്തമതുനിരൂപിച്ചും
 ഹിമകിരണമണ്ഡലം പണിയുന്ന
 മമതനയൻതൻമുഖസരോരുഹം
 വിളിങ്ങിക്കാണാഞ്ഞില്ലിനിക്കൊരുന്മോഷം
 കളഞ്ഞതെന്തെന്നകണക്കേതോന്നുന്നു

420

തളരുന്നകാലംകരങ്ങളുമെല്ലാം
 വളരുന്നതാപമിനിഷ്ടമേൽക്കുമേൽ
 വലത്തുകണ്ണാടുന്നിത്രതെരുതെരെ
 വിറയ്ക്കുന്നുതോളം തുടയുമപ്പുറം
 പലവും ദേവകീപതിതനോട-
 ന്നലസഭാവം ചൊന്നുളവുകാണായി
 പിരിഞ്ഞുപോയധീരതയുമായേററം
 കരിഞ്ഞഭാവവും കലൻകാണായി
 അതിമന്ദമന്ദം വരുന്നു ഭാരക
 നതുകണ്ടുണ്ടൊന്നമനസിതോന്നുന്നു

430

പിറകേയുണ്ടെൻറമകനതുകൊണ്ടു
 പെരികെമന്ദിച്ചുവരുന്നതുമവൻ
 അതുകേട്ടുവൈദർഭിയും തെളിവോടു

സദനംപ്രാപിച്ചുവിരിച്ചുശയ്യയും
ഉദകവൃന്ദംഗാരകങ്ങളിൽനിറ
ച്ചുദിതാനന്ദംപൊത്തിരുന്നീടുനേരം
പുരവാസിജനമഴുന്നള്ളത്തുകേ
ട്ടിയന്നാരോറവും പരമാനന്ദംപൂ
ണ്ടതിൽവിലരോടിപ്പൊരുവഴിക്കുവേ-
ന്നതിപ്രമോദന വഴിക്കുനോക്കിയും

440

സ്കന്തിതംകേട്ടുചാരകങ്ങളെപ്പോലെ
മനസിസന്തോഷംകലനമേവിനാർ
അതുനേരമൊട്ടങ്ങടുത്തുദാരുകൻ
മൃതദേഹംനടന്നുണയുന്നപോലെ
ഭഗവദ്വൃത്താന്തംപലരുംചോദിച്ചാ
രകമേവെത്തുവെന്തവനമനേരം
ചെറുതുമണ്ടിനാനവിടെവീണാന
ഒരുരണ്ടുതന്നത്താൻപെരികെത്താഡിച്ചാൻ
മഴുചെയ്യുംപോലെനയനവാരിയ
മൊഴുകുന്നുകരഞ്ഞുരുളു നുചാരിൽ

450

ശിവശിഖപുനരവനപ്പോൾവന്ന
വിവശതയെത്തുപറയാവല്ലേതും
ചിലരോടുന്നിതു ചിലർവീഴുന്നിതു
ചിലർമോഹിക്കുന്നു ചിലർകരയുന്നു
ചിലരിരിക്കുന്നു ചിലർകിടക്കുന്നു
ചിലർവിറയുന്നുചിലർതൊഴിക്കുന്നു
ചിലർചിലരെയുംപിടിച്ചുകേഴുന്നു
ചിലർ ചിലരെച്ചെന്നുടനേപൽകുന്നു
കടൽവണ്ണകണ്ണ!കരിമുകിൽവണ്ണ!

കടൽമകൾപുൽകമേണിവണ്ണനാഥ
 ചരിക്കയോചെയ്തതിനിയായുള്ളതെ
 ന്നതിക്കാനന്ദനൽകവതിന്നീശപരാ!

460

പൊരുകുന്ദങ്ങളിനിയതെങ്ങനെ
 മരിക്കുന്നേൻവല്ലകണക്കിലുമയ്യോ!
 പരിണതശശമൃഗധരബിംബം
 പരിചൊടുക്രൂപ്തം തിരുവനേവം
 തെളിഞ്ഞുവെൺനിലാവഴലേറുവണ്ണ
 വിളങ്ങുപുഞ്ചിരിപ്പതുമയുമയ്യോ!
 മധുരമായുള്ളോരമൃതത്തെക്കാളും
 മതിമനോജ്ഞമാമരുളപ്പാടുകൾ

ചെവികളിലേൽക്കാതിരിക്കുന്നാകിലോ
 ശിവശിവ!പോറീപൊരുതിയെങ്ങിനെ

470

നിറന്നമഞ്ഞപ്പട്ടുടയംകാഞ്ചിയും
 മറന്നുകൂട്ടമോതൃടയിണക്കാനും
 പലവുമോരോരോവിധമീവണ്ണമേ
 പലതരംചൊല്ലിക്കരയുന്നനേരം
 അസുരവൈരിയെ മനസ്സിചിന്തിച്ചു
 വസുദേവകുടുംഭവകിഷ്കമനേരം
 ജനിച്ചുസന്താപംപറഞ്ഞുകൂട്ടവാൻ
 ജനിച്ചവർകളിലൊരുത്തരില്ലല്ലോ
 വിദർഭജാദിവല്ലമോക്ഷമപ്പോ-

480

ളഭിച്ചുസന്താപമതില്പരമത്രേ
 പുരന്ദരാത്മജനിവയെല്ലാംകണ്ടു
 പരംപുരുഷനെമനസിചിന്തിച്ചും
 ഇരുന്നതന്നാങ്ങൾ മറന്നൊരിത്തിരി

പറഞ്ഞുദാരുകനരുളപ്പാടെല്ലാം
 യദുവരനാമാഹുകൻതന്നോടതി-
 ഭ്രംശമൊല്ലേണമെന്നതുമരുൾചെയ്തു
 ഉടനേപാരിജാതവുമതിഭ്രംശം
 നടക്കൊണ്ടുമേല്ലോടുയൻവേരോടെ
 നടന്നൊരാഹുകൻചഴിയേപോയ്ചെന്നു

490

കിടന്നയാദവരുടെല്ലാംകണ്ടു
 ചിതയുമർജ്ജുനൻചമച്ചാനനേരം
 അതിസുഗന്ധപന്ദനതരുക്കുളാൽ
 ചിതയിലാമ്മാറുമടിയൊതെചാടി
 മധുരിപുതിരുവുടലോടുചേർന്നു
 മധുമൊഴികളാംപ്രണയിനിമാരും
 മധുമഥനൻതന്നുടലോടുചേർന്നു

ലഭിച്ചസായുജ്യമവർക്കുതുകാലം
 തപസ്സുപണ്ടേററംചരിച്ചതുമുലം
 തനയനായ്നൂപിറന്നകൃഷ്ണനെ
 മനസിചിന്തിച്ചു മരണംപ്രാപിച്ചു
 വസുദേവാഖ്യനാമേഴാംപ്രജാപതി
 വസുമതിപതിയൊടുചേർന്നീടിനാൻ
 ചിതയിലാമ്മാറുപതിച്ചുദേവകീ
 പതിയുംതാനുമായ്സുതനോടുചേർന്നാൾ
 പതിനാരായിരം പ്രണയിനിമാരും
 പതിയോടുചേർന്നാൾപുനരതുകാലം
 മുഴുകിമെല്ലവേകരേറിനാമെന്ന-
 തഴകൊടുതോന്നിമുഹൂരവെക്കല്ലാം
 യദുക്കൾക്കെല്ലാർക്കുമുകേപിണ്ഡങ്ങൾ

500

510

വിധിച്ചവണ്ണമെകഴിച്ചുപാർത്തു
 സമുദ്രാദപാരകാചരത്തെയുംമുക്കി
 സമസ്തമാധവഗ്രഹമൊഴിഞ്ഞല്ലാം
 ഒഴിഞ്ഞു ഉള്ള നാരീജനത്തെയുംകൊണ്ടു
 വിഷണ്ണനായ്യാർത്ഥൻനടന്നുവൈകാതെ
 പെരുത്തകാട്ടുടൈനടക്കുന്നേരേ

മുരത്തകാട്ടാളരടുത്താരനേരം
 കരുത്തേറുംസിംഹത്തൊടുകലഹിപ്പാൻ
 കരച്ചുനായ്ക്കുൾചെന്നടുക്കുന്നപോലെ
 ഝടിതികൂലനായ്ക്കുളുതാത്മജ
 നടുത്തുയുദ്ധത്തിനൊരുമിച്ചുനേരം
 കലയ്ക്കായീലവില്ലെടുക്കായീലൊട്ടും
 വലിക്കായീചന്ദ്രങ്ങളുംതോന്നീലേതും
 വിഷഭിഷങ്മന്ത്രനിരുദ്ധനായോരു
 വിഷധരനെനകണക്കേഹൽഗുനൻ
 നിരുദ്യോഗംപൂണ്ടുകിമപിനില്ലുമ്പോൾ
 കരുത്തേറുംകാട്ടാളരുമടുത്തേറും

520

പറിച്ചുകൊണ്ടാൻനാരികളെയുമപ
 ഹരിച്ചാരത്ഥമുള്ളതുബലാലപ്പോൾ
 ഇതുവരുവതിനവകാശമെന്തു

530

മധുരിപോമുരമഥനദൈവമേ!
 നിഖിലനിന്തിരുവടിയുടെമായാ
 വികൃതിയത്രേ നിശ്ചയംജഗത്തല്ലാം
 അശക്തനായ്ക്കുന്നേനിവരൈരക്ഷിപ്പാ
 നശമുവായ്മുന്നമിരുന്നേനല്ലോഞാൻ
 ഇനിഞാൻഭൂമിയിലിരുന്നതുമതി

വനചരന്മാരാൽ പരിഭ്രതനായേൻ
 കരഞ്ഞുമോരോന്നെപറഞ്ഞുമിങ്ങനെ
 പിരിഞ്ഞനാഥനെനിനച്ചുവേദിച്ചും
 നടക്കുന്നനേരംവിധിവശാൽപുന-
 രടുത്തുവേദപ്രാസനേയുംകാണായി
 കരുണാപീയൂഷനിധിയെക്കണ്ടവൻ
 ചരണതാരിണവണങ്ങിവിഴ്കയും
 ചൊടുചൊടെചൊട്ടിക്കരകയംകണ്ണി
 തടനടൻവീണങ്ങൊലിക്കയുംമററി
 ല്ലയവരണെ പറകയുമുള്ളം
 കിടുകിടുകയുംമുനികണ്ടനേരം
 അരുളിച്ചെയ്തിതുകരുണയാനര
 വരനാമജ്ജനനൊടുകനിവോടെ
 നിനക്കിതുകൊണ്ടൊരിളപ്പമില്ലതു
 നിനച്ചുവേദിയായ്മരേസ്രാത്മജ!
 ത്രിഭുവനംതന്നിലൊരുവനുണ്ടോചൊ-
 ല്ലഭിമാനക്ഷയമനുഭവിയാതെ
 ഒരുകാലംമാനംവരുമപമാനം
 വരുമൊരുകാലമിടകലനുള്ള
 ജനിമൃതിസ്വപ്നനർകയാമിനി
 ദിനസുഖദുഃഖാദ്യവിലഭവപങ്ങൾ
 ജഗതിസമ്പത്തുംവിരവോടാപത്തും
 ഭഗവാനുപോലുംഭവിക്കുന്നത്രനം
 ഒരുവരിഷത്തിനുടനേവേനലും
 വരുമതിനില്ലവികല്പമേതുമേ
 ദിശിദിശികീർത്തിപരത്തിടുന്നൊരു
 ഭശരഥപ്രപ്രവരനന്ദനൻ

540

550

560

ദശമുഖകാലനമിതവിക്രമൻ
 ദശശതപ്തദസുഹൃൽകലജാതൻ
 അഭിയാതികലശമനനിശ്ചര
 നഭിമാനമുള്ള പുരുഷരിൽമുമ്പൻ
 സ്വധർമ്മദാരാപഹരണവുമവ-
 ന്നധീഗതമായിതതുധരിക്കനി
 അവനിയിലൊരനരനമവുണ്ണ
 മപമാനമനുഭവിച്ചീലോക്തം

570

വനിതമാരിവർ വളഞ്ഞദേഹനാം
 മുനിവരൻതന്നെചരിഹസി ക്ഷയാൽ
 ചതിച്ചുകാട്ടാളരടവിയിലാക്കി
 യപഹരിച്ചുപോമൊരനാളെന്നല്ലാം
 ഒപിജശാപംതട്ടക്കരുതൊരുവർഷം
 വിജയകണ്ടതില്ലയോനീതാനിപ്പോൾ
 തവശരയ്ക്കുത്തിനു കുറച്ചുണ്ടാകയി-
 ല്ലവനീദേവേശനശൈലാപത്തിനാൽ
 അബലമാക്കിതിന്നകപ്പെട്ടുവോ
 നബലനാകയില്ലതുധരിച്ചാലും

580

പ്രിയസ്വഭാവനായുറച്ചബന്ധുവാ
 സ്തുയന്യനായിരുന്നൊരുജനാർദ്രനൻ
 മരിച്ചുപോയിതെന്നതുനിനച്ചോനിൻ
 കരച്ചിലാകുന്നുശിവശിവചിത്രം
 നിനക്കുമുഖതപം പെരുതരൈപാര-
 മിനിക്കതോരേന്താളംചിരിയാകുന്നുകേൾ
 മരിക്കയുമില്ല ജനിക്കയുമില്ല
 മുരടേപ്പിജഗല്പതിനാരായണൻ

ധരിച്ചിരിക്കുന്നമനസിനീയുമാ
 തിരികെത്തോകിപ്പാനവകാശമില്ല
 ജഗദഖിലവുംനിറഞ്ഞിരിക്കുന്ന
 ഭഗവാൻമില്ല ജന്മവുംമരണവും
 ധരണീഭാരവുംകളഞ്ഞുതന്നുടെ
 പരിവാരങ്ങളായമൃകലത്തെയും
 ഒടുക്കത്തക്കവേമുനിശാപന്യാജാൽ
 ഒടുക്കിക്കൂട്ടിത്തങ്ങളിൽപിന്നണിപ്പൂർ
 പരനുമൊയൊമഹിമയോത്തൊട്ട
 മൊരുവനുമുള്ളിലറിഞ്ഞുകൂട്ടുമോ
 അമരകൾകലപ്പെടുമാൾതൻമുനാം
 സമരത്തിന്നുപണ്ടുടുകുന്ദേരത്തു
 രഥത്തിന്മേൽനിന്നുപറഞ്ഞുതന്നീലേ
 മധുദേവപിന്നിനക്കടനാത്മജ്ഞാനം
 നിനക്കുവിശ്വാസംവരുവാനല്ലയോ
 തനിച്ചുവിശ്വപരവുകാട്ടിത്തന്നു
 ജലരേഖയൊടുസമമാസ്തിനീതോ
 വലരിപുസുത!നിനക്കതൊക്കവേ
 പരമാത്മജ്ഞാനമുപദേശിച്ചതും
 പരമാത്മാവായ ഭഗവാൻമല്ലയോ
 കരുവീര!നിന്നോടിനിമറാരാനും
 സുരവരാത്മജ!പറഞ്ഞിടേണമോ
 ജഗദശേഷവുംനിറഞ്ഞിരിപ്പൊരു
 ഭഗവാൻതന്നായാവിലസിതമെല്ലാം
 ഇനിനിങ്ങളുൾഭൂമിപ്പുഷ്പിണമെല്ലാം
 മനഃസാന്ദ്രസിച്ചുവിലകർമ്മവും
 നിയതികൊണ്ടുജ്ഞാനമർദ്ദംവെട്ടിൻ

590

600

610

ലയിക്കകാരണമതിങ്കൽനിങ്ങളും
 മുനിവരൻദൈവായനൻവേദവ്യാസൻ
 കനിവോടീവണ്ണമരുചെയ്തനേരം
 ഉണന്നു ചിത്തമോടമരേന്ദ്രാത്മജൻ
 വണങ്ങിനാൻമറഞ്ഞിതുമുനീന്ദ്രനും

620

അതുകാലംധർമ്മാത്മജനംഭീമനോ-
 ടതിവേദംപുണ്ടുപറഞ്ഞീതിവണ്ണം
 അനജൻദപാരകാപുരികുപോയവ-
 നിനിയുംവനീലെന്തതിനകാരണം
 കഴിഞ്ഞിതുമാസം മുഴുവൻനാലിപ്പോൾ
 വഴങ്ങീലിങ്ങുപോരുവാനെന്നോനാഥൻ
 പിഴച്ചുകാണുന്നുനിമിത്തങ്ങളെല്ലാം
 കഴിപ്പമേതാനുംവരികകൊണ്ടത്രേ
 ചെരികെമങ്ങിപ്പോയിതുധരാതലം
 നിറന്നാദീപവുംപൊലിഞ്ഞേററംമങ്ങി

630

മരുവുംമന്ദിരംകണക്കെയായ് വന്നു
 പരഷമായ് വീശുന്നിതുപവനനും
 കൃതികളുളളിലും കുറഞ്ഞിതുമേഷം
 ഹൃദിമുനിജനത്തിനുചിലാനന്ദം
 പശുക്കുളംചെവികളുംകൂർപ്പിച്ചേറ്ററം
 വിശപ്പുമോരാതെമുഴുത്തചിന്തയാ-
 കരഞ്ഞങ്ങോടിക്കൊടുത്തുനില്ക്കുന്നു
 പിരിഞ്ഞൊരുചൈതങ്ങളെയുംവേണ്ടില
 പശുക്കിടങ്ങളുംകുടിക്കുന്നീലചാൽ
 പശുക്കൾതങ്ങളും കുടിക്കുന്നീല

640

ശരണാരാനനംതെളിഞ്ഞുകാണുന്നു
 സ്ഫുടങ്ങളാകുന്നീലരവിന്ദങ്ങളും

ലേഖനമോഴ്കിമരങ്ങളുമെല്ലാം
 ഫലങ്ങളുംകൊഴിഞ്ഞിതല്ലോകാണുന്നു
 തെളിഞ്ഞതീർമ്മങ്ങളുംകലങ്ങളാണെന്നു
 വിളങ്ങിപ്പോയിത്തീർന്നുങ്ങളുംമഃഷി
 ജപലിക്കുന്നീയാജ്യാഹൃതികൊണ്ടെന്നിയും
 ജപലിക്കിലോചൊട്ടിപ്പൊരിഞ്ഞിടത്തുട്ടു
 വലത്തുഭാഗത്തെവെടിഞ്ഞുകാണുന്നു
 പലവുമേവംഓന്നിമിത്തങ്ങളുംകണ്ടും
 വലരിപുസുതൻവരവുകാണാത്തും
 ധരണിമണ്ഡലമണിമയദീപം
 ധരണിയെവെടിഞ്ഞുടൻമറഞ്ഞുതെ
 ന്നകതാരിൽത്തോന്നിവരുന്നിതുമമ
 സകലലോകനായകസനാതന
 ഭഗവാനെ! പരൻപുരുഷ!മായവ!
 ശരണമെന്നുചമുജൻമനതാരിൽ
 കരുതിമാരുതിയൊടുപറഞ്ഞുപ്പാഠം
 വരുന്നതുകണ്ടുധനജെയൻതന്നെ
 കരിഞ്ഞഭാവവുംകലൻതന്നേരം
 കരഞ്ഞവൻചെന്നുധിഷ്ഠിതൻതൻറ
 ചരണതാരിൽവീണവസ്ഥയെല്ലാമേ
 പറഞ്ഞുഭാവംകണ്ടുതന്നേരമുച്ഛി-
 ലറിഞ്ഞുധർമ്മജനവസ്ഥമിക്കതും
 കരഞ്ഞുകണ്ണൻതീർതുടച്ചുഫൽഗുനൻ
 പിരിഞ്ഞനാഥനെമനസിചിന്തിച്ചു
 പറഞ്ഞുഭൂമിക്കൊരലങ്കാരമായി
 പ്പിറന്നദേവകീതിരുമകൻകൃഷ്ണൻ

650

660

വെടിഞ്ഞു ഭൂമിദേവിയേയുമെന്നെയും
പൊടുന്നനവേപോയ് മറഞ്ഞരുളിനാൻ 670

ഇവണ്ണമെന്നെയുംകരയുമാറാക്കി
സുവർണ്ണവൈകുണ്ഠപരിതപ്രാപിച്ചാൻ ,
യദുകലമെല്ലാമുടിഞ്ഞുരങ്ങളിൽ
മധുപാനംചെയ്തമതിമറന്നേററം

കലഹിച്ചുമുനിജനശാപവാക്യ
ബലംകൊണ്ടുണ്ടായമുസലത്താലുടൻ
അതുകേട്ടുധർമ്മതനയൻതന്നുള്ളി-
ലധികംവാച്ചൊരുപരിതാപംചൊൽവാ-
നരുതൊരുവനമതുമനതാരി-
ലുരുവിചാരംകൊണ്ടടക്കിമെല്ലവേ 680

ഭഗവല്ലാദങ്ങളുൾമുഴുത്തഭക്തിപൂ
ണ്ടകതാരിൽനന്നായുറപ്പിച്ചുനേരം
വിരഹംകൊണ്ടുഗദ്ഗഭവണ്ണങ്ങളാൽ
പെരികെബാഷ്പവും തെരുതെരെവാളുതു
നയനവുംതുടച്ചമിതരോമാഞ്ചം
ജയജയകൃഷ്ണ! ജയജയകൃഷ്ണ
ജയജയരാമ ജഗദഭിരാമ!

ജയജയദേവ കരുണാവാരിധേ!
ജയജയദേവവസുദേവാത്മജ!
ജയമുകുന്ദദേവകീസുനോജയ 690

ജയജയനന്ദതനയഗോവിന്ദ!
ജയയശോഭാനന്ദന! ജനാർദ്ദന
ജയജഗൽസൃഷ്ടിസ്ഥിതിലയകര
വിരിഞ്ചമാധവശിവമയജയ!

ജയധൃതഗുണത്രയമുതേന്ത! ജയ
 ജയജയജഗൽപവിത്രസൽക്കീതേന്ത
 ജയജയചിത്രചരിത്രകേശവ
 ജയജയവൃഷ്ണിപ്രവരകംസാരേ!

ജയജയബാണകരമദഹര
 ജയജയജനിമൃതിഭവഹര!

700

ജയജയവിഭക്തോപതേ! ജയ
 ജയജയധരാധരമുരഹര!

ജയധരാധരധരജയജയ
 ജയധരാധരകളേബരജയ്
 ജയജയധരാഭരഹരജയ
 ജയജയസുരാസുരനമസ് കൃത
 ജയ പരാചരഗുരോജയജയ
 പരാശരസുതനമസ് കൃതജയ
 ജയപരാവാസസഭാധാരജയ
 ജയജയധരാധരാവാസപ്രിയ

710

ജയപരാചരസഭാധാരജയ
 ജയപരാചരപുരമപാഹിമാം
 ജയചരമാത്മൻപരബ്രഹ്മാത്മക
 ജയജയനാരായണനരകാരേ!
 ജയജയഭക്തജനപരായണ
 ജയജയനാഥശരണമഭവേമേ!

ശമഭയമനിയമചേതസാ
 ശമനനന്ദനൻകരുകലവരൻ
 റൂപതിയായ് പുനരഥപരീക്ഷിത്തി
 ന്നഭിഷേകംചെയ്തു സചിവന്മാരൊടും

720

പടമശംഖാഭിവിവിധവാദ്യങ്ങൾ
 പടപുഴുങ്ങവെസഹജനാരുമായ്
 ധരണീദേവതാപസവരകുല്ലാം
 പൊരുളുദാനംചെയ്തഭീമതവസ്തു
 സചിവദ്രത്യാദിജനത്തിനനൽകി
 സപജനരൂപിയുംവരുത്തിമേൽക്കുമേൽ
 നിവൃത്തനായാശുപുറപ്പെടുവാനായ്
 സുവൃത്തവാൻകല്പിച്ചിതുമുഹൂർത്തവും
 വിചിത്രപാണ്ഡവചരിത്രമേലേടം
 വചിപ്പതിന്നോരമ്പണിയുണ്ടോതേന്താളം   730
 പവിത്രമെത്രയമതുകേൾക്കേണ്ടകിൽ
 സവിസ്തരംചൊൽവാനരുതുനിങ്ങൾക്കു
 ചുരുക്കിചൊല്ലാംവേണ്ടകിൽഞാനെന്നെല്ലാ-
 മുരത്താൾചൈങ്കിളിമകളുമക്കാലം.

ഇതി ശ്രീമഹാഭാരതേ മൗസലപർവ്വം സമാപ്തം.

ടിപ്പണം.

മരസലം=ഇരുമ്പുലക്കയെ സംബന്ധിച്ചത്, ഇരുമ്പുലക്കയുടെ ഉത്ഭവത്തേയും അതു വരുത്തിക്കൂട്ടിയ ആ പത്തുകുളേയുപററി പ്രധാനമായി പ്രതിപാദിക്കുന്ന തുകൊണ്ട് ഈ പേർ ഈ പദ്യത്തിനു സിദ്ധിച്ചു.

വരികരികിരി=ചന്ന് അരികെ ഇരിക്കുക, നവനാളികേരസലിലം=ഇളനീർവെള്ളം, നവനീതം=വെണ്ണ ഇളകുളികൾ=ശക്തരയുംവാഴപ്പഴവും മധുസീതാദി=തേൻ പഞ്ചസാര തുടങ്ങിയവ, മുരവൈരി=മുരാസുരശത്ര, നരകാരി=നരകാസുരന്റെ ശത്ര, (മുരനരകാസുരന്മാർ സ്റ്റേഹിതന്മാരായിരുന്നു) ശരീരി=ശൂരപതത്രൻ (ശ്രീകൃഷ്ണൻ) കരിപരിവൃശപരിതാപകാരി-ഗജശ്രേഷ്ഠന്റെ ദഃഖത്തെ ഇല്ലാതാക്കിയവൻ (പാണ്ഡ്യരാജാവായ ഇന്ദ്രദ്രുമ്നൻ വനത്തിൽ സമാധിയിൽ ഇരിക്കെ അഗസ്ത്യൻ അവിടെ എത്തിബഹുമാനിക്കാതായാൽ "രാജാവ് ആനയായിപ്പോകട്ടേ" എന്നു മുനിശപിച്ചു. ഇങ്ങിനെ ആനയായ ഇന്ദ്രദ്രുമ്നൻ വെള്ളം കുടിക്കാൻ ഒരു പൊയ്ക്കയിൽ ചെന്നിറങ്ങിയപ്പോൾ ഒരു മുതലപിടികൂടി വൃസനിച്ചു വിഷ്ണുവിനെ സ്തുതിക്കയാൽ വിഷ്ണു അവതരിച്ച് ആനയെ രക്ഷിച്ചു) വിഷ്ണുരാതജൻ=പരീക്ഷിത്ത്, നയനഹീനൻ=അന്ധൻ, വാനോരയനം=ദേവലോകം, മധുരിപു=വിഷ്ണു, ശ്രുണു=നീകേട്ടാലും, ഭരതൻ=ദൃശ്യന്തന്റെ പുത്രൻ, ഛോഹയൻ=സൂര്യകുലത്തിൽ ജനിച്ച ശത്രുതിയുടെ പുത്രൻ, നഹുചൻ=യയാതിയുടെ പിതാവ്, രാഘവൻ=ശ്രീരാമൻ, പൂരം=ചന്ദ്രവംശരാജാവായ യയാതിയുടെ പുത്രൻ, പുരൂര

വസ്തു=ചര്യപുത്രനായ ബുധന്റെ പുത്രൻ, ഭഗീരഥൻ= സൂര്യവംശജനായദിലീപന്റെ പുത്രൻ, സഗരൻ=ഭഗീരഥന്റെ പിതാമഹന്റെ പിതാമഹൻ, മാന്ധാതാവ്= സൂര്യവംശത്തിലെ ഒരു രാജാവ്, വൃഥ=വേനചക്രവർത്തിയുടെ പുത്രൻ; നളൻ=നിഷയാധിപൻ, ശിബി=ഐരാട്ട് നിധിയായ ഒരു രാജാവ്, നൃഗൻ=സൂര്യവംശത്തിന്റെ ഇക്ഷ്വാകുചിന്റെ സഹോദരൻ, നിമി=ഇക്ഷ്വാകുപുത്രൻ, ബലി=മഹാബലിചക്രവർത്തി, രഘു=സൂര്യവംശജനായ ഒരു രാജാവ് സഹോദരൻ=സോമവംശത്തിലെ ഒരു രാജാവ്, പ്രജാസമൃദ്ധിക്കുപകരം പ്രജാസമൃദ്ധിയാണുവേണ്ടത് മുപ്പത്തൊന്നുവർഷം=യമജന്റെ രാജഭരണത്തിൽ മുപ്പത്തൊന്നുവർഷം പ്രതിഭയങ്ങൾ=ഭയഭരണങ്ങൾ; ദർന്നിമിത്തം=ദൃശ്യകനം, പടുതി=വലിയതീർത്ഥജന്മാർ=ബ്രാഹ്മണർ, കിമപി=കറുപ്പ്, ഏകദാ=ഒരിക്കൽവിരഞ്ഞുവേഗം, ഉഭയി=സമുദ്രം പൃഥുരോമം=മത്സ്യം, കൈവർത്തൻ=മുക്കവൻ, ഏരകത്രണം=ഏരകപ്പല്ല് അരവിന്ദോത്ഭവൻ-ബ്രഹ്മാവ്, തീർത്ഥപ്രവരം=പ്രഭാസതീർത്ഥം, ഉഭവൻ=ശ്രീകൃഷ്ണന്റെ മന്ത്രി, ധൃതി=ധൈര്യം വികല്പം=സംശയം, കൗഷാരവി-മൈത്രേയമുനി, നരനാരായണാത്രം=നരനാരായണന്മാർ തപസ്സുചെയ്തു കൊണ്ടിരുന്ന ആത്രം, അമർത്യപുഷ്പം=ഭേവപുഷ്പം, രജോഗണം=ക്രോധഭമാത്സര്യാദികൾ (സതപരജസ്സ് തമസ്സ് എന്നുഗുണം മൂന്നു) ശമം=സമാധാനം [മനശ്ശാന്തി] വിതർക്കം=ഉപഹം (പതകമെന്നുള്ളത് അബദ്ധം) കൃതവർമ്മാവ്=മഴവ ശത്തിലെ ഹൃദികന്റെ പുത്രൻ മഹാരഥൻ; സാത്യകി=സത്യകന്റെ പുത്രൻ വചസാ=വാക്കുകൊണ്ടു്, നിശിതം=മുച്ഛയുള്ള, ഭവൻ=ശിവൻ, ഭവഭ

യഹര=സംസാരഭുജത്തെ നശിപ്പിക്കുന്നവനെ, പരമ
 ര=ത്രിപുരനാശനാ, സ്മരഹര=കാമദേവനെ നശിപ്പി
 ച്ചവനെ, മൃതിഹര=കാലനെ ഹരിച്ചവൻ (മാക്കാന്ധ്യ
 യനെ രക്ഷിച്ചവൻ, തൃണകണിശം=കതിത്, കണപം=
 ശവം, ഋജു=നേരെ, (മനുഷ്യശരീരത്തിൽ 6 ചക്രങ്ങളു
 ണ്ട്. അവനാഡികൾ തന്നെ; മൂലാധാരം, സ്വാധിഷ്ഠാ
 നാ, മണിപൂരകം, അനാഹതം, വിശുദ്ധി, ആജ്ഞ ഇവ
 യാണ് ഇവ സൂഷ്മശരീരത്തിലാണ്. കണ്ഡലി
 നി=മൂലാധാരത്തിൽ സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന ഒരു ശക്തിവി
 ശേഷം, സൂഷ്മന=ഇന്ദ്രിയംഗേലമല്പ്രസ്ഥയായ നാഡി,
 മൂലാധാരത്തിൽനിന്നും തുടങ്ങി ബ്രഹ്മരസ്സ് റ്റവരെ എ
 ത്തിക്കിടക്കുന്നു. ചക്രകലം=മൂലാധാരം തുടങ്ങിയ ആറു
 ചക്രങ്ങൾ, അക്ഷമണ്ഡലം=സൂര്യമണ്ഡലം, അഗ്നിമണ്ഡ
 ലത്തിനുമുകളിൽ സൂര്യമണ്ഡലവും അതിനുമേൽ ചന്ദ്രമ
 ണ്ടലവും സ്ഥിതിചെയ്യുന്നു, ഇവ മൂന്നും ശരീരത്തിലുണ്ട്
 പീയൂഷകിരണമണ്ഡലം=ചന്ദ്രമണ്ഡലം അമൃതധാരയാം
 അമൃതധാരകൊണ്ട്, സചടി=ചെട്ടെന്ന്, ബ്രഹ്മരസ്സ് റ്റം
 നിറുകയിൽകൂടി ജീവാത്മാവ് പറ്റത്തുപോകുന്ന പാരം,
 അമൃതപ്ലാവനം=അമൃതത്തിന്റെ ഉയർഭേദഗതി, വി
 ടപികളുടെ=വൃക്ഷങ്ങളുടെ ഇടയിൽകൂടെ, അടവീമാ
 സിനാം=കാട്ടുജന്തുക്കളുടെ, കലാന്തകൻ=കൂട്ടത്തെ നശി
 പ്പിക്കുന്നവൻ, മുസലിസോദരൻ=ബലരാമസഹോദരൻ
 നിശിതരമായ=മുളുകൂടിയ, അഴിനില=നിലയില്ലാതെ
 ഉടമ=ഭാഗി, പത്മാകരം=ലക്ഷ്മിയുടെകൈ, ബലിശിരസ്സ്
 =മഹാബലിയുടെ തല; ഭുജപുസ്സ് =കല്ലായിക്കിടന്ന
 ഭേദം, കിരാതൻ=വേടൽ ജന്മനി-ജന്മത്തിൽ(ബാലിയെ
 ഒളിയമ്പെയ്തു ശ്രീരാമൻ വധിച്ചല്ലോ) ലയം=നാശം, ഖ

ഗമുവബുദ്ധ്യോ എന്നതു മൃഗമുവബുദ്ധ്യോ എന്നായിരുന്നാൽ നന്നായിരിക്കും. ഖഗം=പക്ഷി മൃഗം=മാൻ വിശിഖം=അമ്പ്, ഖഗപ്രവരൻ-ദേവത്രോഷ്ടനായ്ക്കി, സര.... പത്രങ്ങൾ=താമരപ്പൂവിനു തുല്യങ്ങളായ തുളസിയിലകൾ, അമ്പമം=ദിവസംതോറും, ഭാജകൻ=കൃഷ്ണസ്വാമി, മുദമുദലം=മാർദ്ദവമേറിയ, അരുണം=ചുവന്ന തെങ്ങന്നനെ =തെരുക്കനെ(വേഗത്തിൽ) അവഹിതം=ഇഷ്ടമില്ലാത്തതു്; ഭൃന്മൻ=കഷ്ടപ്പെട്ടവൻ, ഭാരങ്ങൾ=ഭാര്യ, വജ്രൻ=കൃഷ്ണപുത്രൻ, സതകൻ=ബ്രഹ്മാവിന്റെ പുത്രൻ, കമലജൻ=ബ്രഹ്മാവ്, മഖപതി=യാഗാധിദേവത; കമലജാപതി=വിഷ്ണു, അനാരതം=എല്ലായ്പോഴും (തുടർച്ചയായി) ത്രിവക്ത്രം=ധർമ്മാർത്ഥകാമങ്ങൾ, പുരന്ദരൻ-ഇന്ദ്രൻ, ധാരണാ=അഷ്ടാംഗയോഗത്തിൽ ഒന്നാണിതു്, മുഖ്നി-ശിരസ്സിൽ, ഹിരണ്യരേതസ്സു്=അഗ്നി, അത്രേ=ശോഭ. പുരുത്തനീലമണിരൂപി=ഇന്ദ്രനീലരത്നത്തിന്റെ ശോഭ, രൂപി=ശോഭ, മലർ=മലർന്നതു് (പുഷ്പം) കമലസംഭവൻ-ബ്രഹ്മാവ്, പ്രമമം-പ്രധാനം, നിജനിജലോകം-അവരവരുടെ ലോകം, ത്രസന്മസ്സു്-വിറച്ചു കൊണ്ടിരിക്കുന്ന മനസ്സു്, കസുമിതം=പുഷ്പങ്ങളോടുകൂടിയ; വാഴ്വാൻ-വാഴ്വാൻ, തരണി-സൂര്യൻ, ഉദധിതീർത്ഥം-സമുദ്രതീർത്ഥം, ഹിമകിരണമണ്ഡലം-ചന്ദ്രമണ്ഡലം, പണിയുന്ന=വണങ്ങുന്ന (സ്രീകളുടെ വലത്തുകണ്ണുവലിക്കുന്നതു് അശുഭസൂചകം) വൈദർഭി-രശ്മിണി; സദനാ-ഗൃഹം, ശയ്യ-കിടക്ക, ഉദകം-ജലം, ഭ്രംഗാരകം(കിണ്ടി(ജലപാത്രം) ഉദിതാനന്ദം-ഉണ്ടായ സന്തോഷത്തോടെ, സ്തനിതം-ഇടി; ചാതകം-വേഴാമ്പൽ, നയനവാരി-കണ്ണനീരു്, കണ്ണ-കൃഷ്ണ, കരിമുകിൽ-കാർ

മോലം, കടൽകരം-ലക്ഷ്മീദേവി, മണിവർണ്ണ-ഇന്ദ്രനീ
ലരത്തത്തിന്റെ നിറമുള്ളവനേ, മതിക്ക-മനസ്സിൽ, ശ
ശമുഗധര-മുയലിനെ ധരിക്കുന്നവൻ (ചന്ദ്രൻ) പരിണ
തം-പുണ്ണമായ, നിരന്ന-പ്രകാശമുള്ള, ഉട-വസ്ത്രം കാ
ഞ്ചി-അരഞ്ഞാൺ, അസുരവൈരി-കൃഷ്ണൻ, വിദർഭജ-രു
ഗിണി, പുരന്ദരാത്മജൻ-ഇന്ദ്രചന്ദ്രൻ(അർജുനൻ) ആ
ഹുകൻ-ഉഗ്രസേനചിതാവു, ഉഗ്രസേനൻ-കംസന്റെ
അച്ഛൻ ചിത-പട്ട, വസുമതിപതി-ഭൃതേന്ദ്രാവു(വിഷ്ണു)
പ്രജാവതി-രാജാവു, മുഹൂഃ-പിന്നെയും പിന്നെയും, ഉര
ത്ത-വലുതായ, വിഷഭിഷക്-വിഷവൈദ്യൻ, വിഷധരം-
സപ്തം, ഫൽഗുനൻ-ഉത്രംനാളിൽ ജനിച്ചവൻ(അർജുന
ൻ) നിരുദ്യോഗം=ഉത്സാഹമില്ലായ്മ, വനചരൻ=കാട്ടാ
ളൻ, പരിഭ്രതൻ=തോല്പിക്കപ്പെട്ടവൻ (അവമാനിതൻ)
കരുണാചിയുഷനിധി=ദയയാകുന്ന അമൃതത്തിന്റെ ഇ
രിപ്പിടം, ജനീമൃതി=ജനനമരണം, യമനീദിനം=രാവും
പകലും, അഖിലദന്ദപങ്ങൾ=എല്ലാഇരട്ടകളും, ജഗതി-
ലോകത്തിൽ, ദശഭിശി=പത്തുദിക്കിൽ, ദശമുഖകാലൻ-
ശ്രീരാമൻ, ദശ...ജാതൻ=താമരയ്ക്കുസ്സേഹിതനായ സു
യ്യന്റെ കലത്തിൽ ജനിച്ചവൻ, അഭിമാനികലശമനൻ
=അഹംകാരികളുടെ അഹങ്കാരത്തെ നശിപ്പിക്കുന്നവൻ,
ധർമ്മദാരുണൻ=ധർമ്മപതി, അധിഗതം=പ്രാപ്തം (ഉ
ണ്ടായി) വളഞ്ഞദേഹൻ=അഷ്ടാവക്രൻ (അഷ്ടവക്രനെ
ഒരിക്കൽ ഈ സ്രീകൾ ആക്ഷേപിച്ചു അദ്ദേഹം നിങ്ങള
ളെ ഒരുകാലത്തു കാട്ടാളന്മാർ പിടിച്ചുകൊണ്ടുപോകട്ടെ
എന്നു ശപിച്ചു.) അവനീദേവൻ=ബ്രാഹ്മണൻ (അഷ്ടാ
വക്രൻ) വയസ്യൻ=സ്നേഹിതൻ അമരകൾകലപ്പെടു
മാൾ ശ്രീകൃഷ്ണൻ, വിശ്വരൂപം=ലോകംനിറഞ്ഞരൂപം,

വലരിപു=ഇന്ദ്രൻ, നിയതി=വീധി, പൃഥക്ഭാവം=വെ
 വേറെ എന്നുള്ളഭാവം, ദൈവപായനൻ=ദപീപത്തിൽ
 ജാതനായവൻ (വ്യാസൻ) കൃതികൾ=വിഭാവാൻ, ജ്യോ
 തിഗ്ഗണങ്ങൾ=ആകാശത്തിൽ പ്രകാശിക്കുന്ന ഗൃഹന
 ക്ഷത്രാദികൾ, ആജ്യാഹുതി=നൈത്യ്കൊണ്ടുള്ള ഹോമം
 വലരിപുസുതൻ=ഇന്ദ്രൻ, ധരണീമണ്ഡലമണിമയദീപം
 =ഭൂമിക്കരണദീപംപോലെ ഇരിക്കുന്ന ശ്രീകൃഷ്ണൻ, സനാ
 തനൻ=നാശമില്ലാതെ ഇരിക്കുന്നവൻ, മാധവൻ=ലക്ഷ്മീ
 വല്ലഭൻ, മാരുതി=ഭീമൻ, സുവണ്ണൗ=നല്ലവണ്ണം വണ്ണി
 പ്ലാൻ യോഗ്യമായ, തപരിതം=വേഗം, വിരഹം=വേർ
 പാട്, ഗൽഗദവണ്ണങ്ങൾ=തൊണ്ടയിടച്ചുയോടുകൂടിയ
 അക്ഷരങ്ങൾ, ബാഷ്പം=കണ്ണീർ, അമിതരോമാഞ്ചം=
 വർദ്ധിച്ചുകേൾ, മധിക്കൊള്ളൽ, ജയജയ=ജയിച്ചാലുംജ
 യിച്ചാലും, ജഗദഭിരാമൻ=ലോകത്തെ സന്തോഷിപ്പിക്ക
 നവൻ, ജഗൽ...കര=ലോകത്തിന്റെ സൃഷ്ടി സ്ഥിതി
 സംഹാരം ഇവയെ ചെയ്യുന്നവൻ, വിരിഞ്ച...മയ=ബ്ര
 ഹ്മാവു് വിഷ്ണു ശിവൻ ഈ മൂന്നു രൂപത്തോടുകൂടിയ
 വൻ, ധൃതഗു...ഭന്തം=സത്വം രജസ്സ് തമസ്സ് എന്ന മൂ
 ന്നഗുണങ്ങളാകുന്ന ശരീരത്തോടുകൂടിയവൻ, ചിത്രചരി
 ത്രൻ=വിസ്മയകരമായ ചരിത്രത്തോടുകൂടിയവൻ, വൃ
 ഷ്ണീപ്രവരൻ=യാദവന്മാരിൽ ശ്രേഷ്ഠനായിട്ടുള്ളവൻ കം
 സാരി=കംസശത്രു, ബാണകരമഹരൻ=ബലിപുത്രനാ
 യ ബാണന്റെ കൈയുടെ ഗവ്ത്തെ ശമിപ്പിച്ചവൻ, ജ
 നിമൃതീഭയഹരം=ജനനമരണങ്ങളിൽനിന്നുള്ള ഭയത്തെ
 ഇല്ലാതാക്കുന്നവൻ, വീതഭവമൃതേ=ജനനമരണങ്ങളില്ലാ
 ത്തവൻ, ധരാധരധരം=ധരാധരത്തെ [ഗോവർദ്ധനത്തെ]
 ധരിച്ചവൻ, ധരാധവം=ഭൂഭന്താവു് (വിഷ്ണു) ധരാധര

കളേമ്പര=മല ചർണ്ണശരീരൻ, ധരാഭാരഹര=ഭ്രമിയുടെ ഭാരത്തെ ഇല്ലാതാക്കിയവൻ, സുരാസുരനമസ്കൃത=സുരന്മാരായും അസുരന്മാരായും നമസ്കരിക്കപ്പെട്ടവൻ, ചരാചരഗുരു=സ്ഥാവരജംഗമങ്ങൾക്കു ഗുരുവായുള്ളവൻ, വരാശർസുതനമസ്കൃത=പ്രാസനാൽ നമസ്കരിക്കപ്പെട്ടവൻ, വാരാവാസ=വള്ളം വാസമായുള്ളവൻ (നാരായണൻ) സദാധാര=നല്ലയാളുകൾക്കു ആശ്രയമായുള്ളവൻ, ധരാധരവാസപ്രിയ=കൈലാസവാസിയായ ശിവൻ പ്രിയനായുള്ളവൻ, പരാപര=പരനോ അപരനുമായിരിക്കുന്നവൻ, പരബ്രഹ്മാത്മക=പരബ്രഹ്മരൂപി, ഭക്തജനപാരായണ=ഭക്തന്മാരെ പാലിക്കുന്നതിൽ തല്പരൻ, ശമതസ=ശമ, ദമ, യമ നിയമങ്ങളോടുകൂടിയ മനസ്സോടുകൂടി, ശമം=അകമേയുള്ള ഇന്ദ്രിയനിഗ്രഹം, യമം=ശരീരംകൊണ്ടുമാത്രം സാധ്യമായകർമ്മം; നിയമം=സന്ധ്യോപാസനാദികൾ, ശമനനന്ദനൻ=കാലന്റെ പുത്രൻ (ധർമ്മജൻ)കരുകലവരൻ=കരുവംശത്തിൽ ശ്രേഷ്ഠൻ (ചന്ദ്രവംശജനായ സംവരണന്റെ പുത്രൻ, കരുചരീക്ഷിതത്ത്വം-അജ്ജനപുത്രനായ അഭിമന്യുവിന്റെ പുത്രൻ, പടഹം=ചെരുമ്പറ, പുടമുഴങ്ങവേ=ദിക്കുകളിൽ മുഴങ്ങിയപ്പോൾ, നീച്ചത്തൽ=ഘൃണത്തവൻ, സുവൃത്തവാൽ=നല്ലചരിത്രത്തോടുകൂടിയവൻ, കല്പിച്ചു=നിശ്ചയിച്ചു, ഉരത്താൾ=പറഞ്ഞു.

